

วิชา แบบธรรมเนียมทหาร

วัตถุประสงค์ของบทเรียน

เพื่อให้ นทน.มีความรู้และเข้าใจแบบธรรมเนียมทหาร เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ
ตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้ นทน.สามารถทำในข้อต่อไปนี้ได้อย่างถูกต้อง

- บอกความหมายของแบบธรรมเนียมทหาร
- ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๕๖๖
- ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหารที่ออกเพิ่มเติม

เรื่องที่จะศึกษา

- ความหมายของแบบธรรมเนียมทหาร
- พ.ร.บ.ว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๕๖๖

หมวดวิชาที่ ๒ การทหาร

วิชา แบบธรรมเนียมทหาร

วัตถุประสงค์ของบทเรียน

๑. ให้ นทน.แต่ละคนเข้าใจ แบบธรรมเนียมทหาร เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม
๒. ให้ นทน.แต่ละคนสามารถแก้ปัญหา อันเกิดจากเหตุการณ์ที่ทหารประพฤติผิดแบบธรรมเนียมทหาร

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

- ๑.๑ บอกความหมายของแบบธรรมเนียมทหารได้ถูกต้อง
- ๑.๒ บอกความหมายของวินัยทหารได้ถูกต้อง
- ๑.๓ บอกชื่อองค์การหรือบุคคลที่มีอำนาจออกแบบธรรมเนียมของทางราชการได้ถูกต้อง
- ๑.๔ อธิบายทัณฑ์ของทหารที่จะถูกลงทัณฑ์ฐานขัดขืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร
- ๑.๕ อธิบายแบบธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการทำความเคารพได้ถูกต้อง
- ๑.๖ อธิบายแบบธรรมเนียมทหารที่เกี่ยวกับการตั้งการและประชาสัมพันธ์ได้ถูกต้อง
- ๑.๗ อธิบายแบบธรรมเนียมทหารที่เกี่ยวกับการลาได้ถูกต้อง
- ๑.๘ อธิบายแบบธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการรายงานตนเองได้ถูกต้อง
- ๑.๙ อธิบายแบบธรรมเนียมที่เกี่ยวกับรายงานเมื่อต้องหาในคดีอาญา คดีแพ่ง หรือล้มละลายได้ถูกต้อง
- ๑.๑๐ อธิบายแบบธรรมเนียมทหารที่เกี่ยวกับ การคาดกระบี่ การใช้ถุงมือ และการใช้ผ้าพันแขนทุกข้ได้ถูกต้อง
- ๑.๑๑ อธิบายแบบธรรมเนียมทหารที่เกี่ยวกับ การรับส่งหน้าที่ถูกต้อง
- ๑.๑๒ อธิบายแบบธรรมเนียมทหารที่เกี่ยวกับการแต่งกายได้ถูกต้อง

เรื่องที่ศึกษา

๑. ความหมายของแบบธรรมเนียมทหาร
 ๒. ผู้มีอำนาจและหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมของทางราชการ
 ๓. การขัดขึ้น และละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร
 ๔. การปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร
 - ๔.๑ การทำความเคารพ
 - ๔.๒ การสั่งการและการประชาสัมพันธ์
 - ๔.๓ การลา
 - ๔.๔ การรายงานตนเอง
 - ๔.๕ การรายงานเมื่อต้องหาในคดีอาญา คดีแพ่ง หรือล้มละลาย
 - ๔.๖ การรายงาน
 - ๔.๗ การรับส่งหน้าที่
 - ๔.๘ การแต่งกาย
 - ๔.๙ การคาดกระบี่ การใช้ถุงมือ การใช้ผ้าพันแขนทุกข
-

สารบัญ

หน้า

สภาพของสังคมโดยทั่วไป	๑
สิ่งที่บังคับให้ทหารมีวินัย	๒
มาตรการตอบแทนผู้กระทำผิดวินัย	๓
ที่มาหรือแหล่งกำเนิดแบบธรรมเนียมของทหาร	๓
วิธีร้องทุกข์	๑๕
การเคารพ	๒๑
การเคารพเมื่ออยู่ในความควบคุม	๒๔
การผ่อนผัน	๒๕
การสั่งการ และการประชาสัมพันธ์	๒๗
การลา	๓๒
การรายงานด่วน	๔๕
การรายงานตนเอง	๔๗
การรายงานเมื่อต้องหาในคดีอาญา หรือคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย	๔๘
การรายงานตัวเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม	๕๐
การรับส่งหน้าที่ราชการ	๕๒
ข้าราชการกลาโหมกับการเมือง	๕๗
การแต่งกาย	๕๙

แบบธรรมเนียมทหาร

สภาพของสังคมโดยทั่วไป

ในทุกสังคมจะต้องมีโครงสร้าง ซึ่งหมายถึง ระเบียบปฏิบัติ ระเบียบแบบแผน ที่จะ เป็นเครื่องยึดโยง หรือสายใยให้สังคมดำรงสภาพอยู่ได้ไม่แตกสลาย เปรียบประดุจตึกหรือบ้านเรือน ที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ โครงสร้างของสังคมก็เช่นกันจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ อันได้ แก่ ระเบียบ ปทัสถาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสถานภาพของบุคคล ซึ่งจักต้องควบคุม โดยสังคมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มสังคม

ประเพณีหรือแบบธรรมเนียมเป็นแนวทางอันหนึ่งที่กำหนดให้คนเราดำเนินชีวิตไปตาม ครรลองของแบบธรรมเนียมประเพณีนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน ประกอบกิจการงานร่วมกัน ฯลฯ ย่อมจะประสบความสำเร็จและปลอดภัยเหมือนกับรถไฟที่แล่น ไปตามรางของมัน

สังคมจะสรรเสริญคนที่ทำอะไรตามแบบธรรมเนียมหรือส่งเสริมหรือฟื้นฟูแบบธรรมเนียมที่ดี งาม แต่จะตำหนิเตือนคนที่ทำอะไร "แหวก" หรือ "ทำลาย" ขนบธรรมเนียมที่ดีงาม ซึ่งเขาได้วาง ไว้ให้ปฏิบัติอย่างดีแล้ว

สภาพสังคมทหาร

ในวงสังคมของทหารก็เช่นเดียวกันจะต้องมีโครงสร้าง หรือระเบียบปฏิบัติอันเป็นแบบ แผนซึ่งวิวัฒนาการไปในตัวของมันเอง และเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคตามสมัย ถือเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่างที่ไม่ในวงการทหารเขาประพาศ และปฏิบัติต่อกัน อาจผิดแผกแตกต่างกับ วงสังคมอื่น ๆ ในบางลักษณะ ซึ่งก็เป็นของธรรมดาสามัญในสภาพหรือภาวะความเป็นอยู่ของ ทหารโดยทั่วไป

ทหารต้องมีวินัย

ความเป็นอยู่ของทหารที่มั่นคงสถาพรมาได้จนถึงตราบทุกวันนี้ อยู่ตรงจุดสำคัญที่ทหาร ทุกคนต้องมี "วินัย"

อะไรคือวินัยทหาร

วินัยของทหารจะมีคำจำกัดความว่าอย่างไรนั้น ยังไม่มีผู้ใดกำหนดหรือแจกแจงอธิบาย ให้ชัดเจน นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ว่า "วินัยทหาร" นั้น คือการที่ ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร ซึ่งก็มีความหมายกว้างขวางเหลือเกิน

นอกจากนี้ ในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารยังได้เน้นหนักไว้อีกว่า “วินัยทหารเป็นหลักสำคัญ ที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคน จักต้องรักษาโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่า ผู้นั้นกระทำผิด”

สิ่งที่บังคับให้ทหารมีวินัย

แม้แต่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ และถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ก็ยังไม่ลืมในเรื่องนี้เพราะเล็งเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญของ ทหาร จึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ ใจความว่า "บุคคลซึ่งเป็นทหาร ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่ที่ได้จำกัดไว้ในเรื่องว่าด้วย วินัย "ซึ่งก็หมายความว่า ทหารนั้นแม้จะมีสิทธิและเสรีภาพโดยสมบูรณ์ในฐานะประชาชนคนธรรมดาแต่ต้องอยู่ในกรอบของวินัยทหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งเป็นกฎหมายสร้างมาตรการต่าง ๆ ในวงการทหารให้เป็นเอกเทศขึ้นมาเป็นสัดส่วน ไม่ต้องอาศัยหรือแอบอิงระบบของข้าราชการ พลเรือนอย่างแต่ก่อนก็ยังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ว่า "วินัยของข้าราชการทหาร ทหารกอง ประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นตามกฎหมายว่าด้วย วินัยทหาร ข้าราชการ และระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด"

ผู้ใดควบคุมดูแลให้ทหารมีวินัย

เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ที่จะต้องจัดการระวาง ให้ทหารในบังคับบัญชาได้รักษาวินัย โดยเคร่งครัด ถ้าหากว่าในการรักษาวินัยทหารให้คงอยู่นั้น จำเป็นต้องใช้อาวุธเพื่อทำการปราบปรามทหารผู้ก่อการกำเริบก็ดี หรือเพื่อบังคับทหารผู้ละทิ้งหน้าที่ให้กลับทำหน้าที่ของตนก็ดี ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่ช่วยเหลือในการนั้นจะไม่ต้องรับโทษในการที่ตนได้กระทำไปโดยความจำเป็นนั้นเลย แต่เมื่อเหตุดังกล่าวนี้ ผู้บังคับบัญชาจะต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตน และรายงานต่อไปตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยเร็ว

ตัวอย่างที่กฎหมายถือว่ากระทำผิดวินัยทหาร มีดังนี้

๑. คือ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน
๒. ไม่รักษาระเบียบการเคารพ ระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย
๓. ไม่รักษามรรยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร
๔. ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร
๕. เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเล่นเล่ต่อหน้าที่ราชการ
๖. กล่าวคำเท็จ
๗. ใช้กริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร
๘. ไม่ตักเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ
๙. เสพเครื่องครองของเมาจนถึงเสียกริยา

มาตรการตอบแทนผู้กระทำผิดวินัย

ทหารผู้ใดกระทำผิดต่อวินัยทหารจะต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร แล้วยังอาจต้องถูกปลดออกจากประจำการ หรือถูกถอดจากยศทหารด้วย ทั้งนี้สุดแล้วแต่ความเลิหายร้ายแรงแห่งการกระทำผิดวินัยนั้น ๆ

อะไรคือแบบธรรมเนียมทหาร

เป็นที่ทราบแล้วว่า วินัยทหาร คือการที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมทหารดังได้กล่าวไว้ข้างต้น การที่จะให้คำจำกัดความถึงถ้อยคำว่า แบบธรรมเนียม มีความหมายอย่างไรนั้น จึงเป็นการยากโดยเฉพาะ "แบบธรรมเนียมทหาร" แต่ก็พอจะสรุปเป็นใจความโดยย่อให้เข้าใจได้ดังนี้

แบบธรรมเนียมทหาร หมายถึง แนวทางปฏิบัติซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าส่วนราชการ ตลอดจนผู้มีอำนาจหน้าที่ได้วางไว้เป็นหลักสำหรับปฏิบัติ

ในที่นี้จะเน้นหนักไปในเรื่องของแบบธรรมเนียมของทหาร ที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และเฉพาะที่เกี่ยวกับสายงานสารบรรณ ที่ควรทราบเพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยส่วนรวม

ที่มาหรือแหล่งกำเนิดแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๑. **กฎหมายรัฐธรรมนูญ** เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดรูปแบบและหลักการปกครอง ตลอดจนวิธีการดำเนินการปกครองประเทศไว้อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของประชาชนที่พึงกระทำต่อรัฐ กับรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐจะละเมิดมิได้ด้วย

๒. **พระราชบัญญัติ** ได้แก่กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

๓. **พระราชกำหนด** เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ กระทำได้ใน ๒ กรณีดังต่อไปนี้

๓.๑ ในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ จะตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้ เมื่อมีการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

ถ้าวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการพิจารณาพระราชกำหนดของวุฒิสภาและของสภาผู้แทนราษฎร ในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ

๓.๒ ในระหว่างสมัยประชุมรัฐสภา ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมาย เกี่ยวด้วยการภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและกับเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน จะตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่น พระราชบัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามความในข้อ ๓.๒ จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ภายในสามวัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำขึ้นตอน และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในข้อ ๓.๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

๔.๑ พระราชกฤษฎีกา ที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติมอบให้ฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรี ไปออกพระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

๔.๒ พระราชกฤษฎีกา ที่พระมหากษัตริย์ใช้พระราชอำนาจ โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี ตามที่รัฐมนตรีเกี่ยวข้องเสนอมา เช่น พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ

๕. กฎกระทรวง เป็นกฎหมายที่ออกโดยรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับใด ฉบับหนึ่ง ออกโดยอาศัยอำนาจตามที่พระราชบัญญัตินั้น ๆ ให้อำนาจไว้ กฎกระทรวง จะจัดต่อกฎหมายหรือนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติอันกฎกระทรวงอาศัยเป็น แม้บทจะกระทำไม่ได้

การออกพระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวงนั้น เพื่อเป็นการกำหนดรายละเอียด และเป็นกฎหมายที่สะดวกแก่การแก้ไข เมื่อแก้ไขง่ายจะทำให้กฎหมายหลัก คือ พระราชบัญญัติซึ่งกำหนดเฉพาะหลักเกณฑ์ใหญ่ทันสมัยอยู่เสมอ ถ้าเรื่องใดสำคัญก็ออกพระราชกฤษฎีกาสำคัญน้อยก็ออกกฎกระทรวง

๖. ข้อบังคับ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดให้ใช้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติให้กระทำได้

ข้อควรสังเกต ในการตราข้อบังคับเพื่อใช้บังคับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในเวลาปกติจะต้องเป็นการตราขึ้นโดยสมควรแก่กาลสมัย และชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือข้อบังคับนั้นจะต้องเหมาะสมกับกาลสมัย ไม่ขัดต่อความรู้สึกของประชาชนทั่วไป หรือไม่ขัดกับจารีตประเพณีที่บุคคลเหล่านั้นนิยมใช้กันมา กับทั้งไม่ขัดต่อพระราชกำหนดกฎหมายที่ออกบังคับใช้อยู่ในขณะนั้น หรือถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ข้อบังคับที่ตรานั้นต้องอยู่ภายในขอบเขตที่กำหนดให้อำนาจ มิฉะนั้นแล้วข้อบังคับเหล่านั้นอาจไม่มีผลใช้บังคับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้เลย

บรรดาข้อบังคับที่ใช้กันอยู่ในอดีต เรียกชื่อแตกต่างกันไปแล้วแต่ว่าข้อบังคับนั้นเป็นส่วนของการใดใช้บังคับ ซึ่งอาจแยกได้เป็น ๗ อย่างด้วยกันคือ

๖.๑ ข้อบังคับทหารบก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับแต่บุคคลที่สังกัดอยู่ในราชการทหารบกและทหารอากาศ (ขณะนั้นทหารอากาศยังไม่ได้แยกออกจากทหารบก)

๖.๒ ข้อบังคับทหารเรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่อยู่ในราชการทหารเรือ

๖.๓ ข้อบังคับทหาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่อยู่ในราชการทหารบก ทหารเรือและทหารอากาศ

๖.๔ ข้อบังคับกองทัพบก ผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้ตราขึ้น เพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่สังกัดอยู่ในกองทัพบก

๖.๕ ข้อบังคับกองทัพอากาศ ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้ตราขึ้น เพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่สังกัดอยู่ในกองทัพอากาศ

๖.๖ ข้อบังคับกองทัพอากาศ ผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้ตราขึ้น เพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่สังกัดอยู่ในกองทัพอากาศ

๖.๗ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าข้อบังคับที่ใช้กันอยู่ในอดีตมีมากอย่างด้วยกัน ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๒ กระทรวงกลาโหม ได้ตราข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๘๒ ออกใช้ ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ว่า ถ้าจะตราข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อใช้บังคับแก่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาปกติ ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา ทหารแล้วให้ตราขึ้นได้แต่เฉพาะข้อบังคับกระทรวงกลาโหมโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ตราขึ้นเท่านั้น ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ การตราข้อบังคับขึ้นในราชการทหารจึงเป็น

อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่ผู้เดียว และเรียกชื่อข้อบังคับนั้นว่า **ข้อบังคับ
กระทรวงกลาโหม**

สำหรับส่วนราชการอื่นใดถ้าประสงค์ หรือเห็นสมควรที่ตราข้อบังคับขึ้นในกรณีใด ๆ ก็ตามต้องรายงานขึ้นไปตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อพิจารณา และตราขึ้นเป็นข้อบังคับกระทรวงกลาโหมต่อไป

อนึ่ง แม้ว่าการตราข้อบังคับตั้งแต่ปี ๒๔๙๒ เป็นต้นมา เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่ผู้เดียวก็จริง แต่ก็ยังคงถือว่าข้อบังคับอื่นใดที่ออกใช้บังคับอยู่ก่อนแล้วก็ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ต่อไป

๑. คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย ข้อที่ควรพิจารณาคือคำว่า "ผู้ซึ่งบังคับบัญชาทหาร" ตามความหมายแห่งข้อบังคับและคำสั่งนั้น แยกออกพิจารณาได้ดังนี้คือ

ผู้ซึ่งบังคับบัญชาทหาร หมายถึง ผู้ซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร ส่วนคำว่า **ทหาร** ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๓ บัญญัติคำว่า **ทหาร** หมายความว่า **บุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจกฎหมายฝ่ายทหาร** ดังนั้นคำว่าผู้ซึ่งบังคับบัญชาทหาร จึงหมายความว่าผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาทหาร ข้าราชการกลาโหมพลเรือน และลูกจ้างประจำที่อยู่ในอำนาจกฎหมายฝ่ายทหารนั้นด้วย

เท่าที่กล่าวมาแล้วชี้ให้เห็นว่า **คำสั่ง** หมายความว่าอย่างไร **คำสั่ง** ตามนัยข้างต้น สำหรับกระทรวงกลาโหมได้แยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ คำสั่งทั่วไป เป็นคำสั่งที่ให้ส่วนราชการ หรือผู้อยู่ในบังคับบัญชาทั่วไปปฏิบัติ และทราบทั่วกัน

๑.๒ คำสั่งเฉพาะ เป็นคำสั่งที่สั่งให้ส่วนราชการหรือผู้อยู่ในบังคับบัญชาผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะปฏิบัติ

คำสั่งทั้ง ๒ ประเภท ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับกองทัพอากาศได้นำมาพิจารณาแยกรายละเอียดออกไปอีก ทั้งนี้เพื่อสะดวกในทางปฏิบัติและเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันและเรื่องใดควร จะอยู่ในคำสั่งประเภทใดดังนี้

- คำสั่งกองทัพอากาศ (ทั่วไป) ถ้าจำเป็นจะต้องออกเป็นคำสั่งรูปนี้แล้ว จะต้องพิจารณาว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานทางประวัติ ดำเนิน และการตรวจสอบทางทะเบียนพล หรือไม่ หากเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติการดังกล่าว ก็ให้จัดอยู่ในประเภทคำสั่งกองทัพอากาศ (ทั่วไป) คำสั่งประเภทนี้จะต้องส่งสำเนาให้กับกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือด้วย

- คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่เป็นแบบธรรมเนียม คำสั่งประเภทนี้ ต้องถือเป็นแบบธรรมเนียมตลอดไปจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิก

- คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ไม่เป็นแบบธรรมเนียม คำสั่งที่ผู้รับปฏิบัติได้ปฏิบัติโดยสมบูรณ์แล้ว ผู้ปฏิบัติย่อมหมดพันธกรณี หรือหมดหน้าที่ไปโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติหรือกระทำการนั้นต่อไปอีก

๘. ระเบียบ คือ บรรดาข้อความที่มีอำนาจหน้าที่ได้วางไว้ โดยจะอาศัยอำนาจของกฎหมายหรือไม่ก็ได้ เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติงานเป็นการประจำ

๙. ประกาศ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการประกาศหรือชี้แจงให้ทราบ หรือแนะแนวทางปฏิบัติ

๑๐. แลงการณ์ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการแลงเพื่อทำความเข้าใจในกิจการของทางราชการ หรือเหตุการณ์ หรือในกรณีใด ๆ ให้ทราบชัดเจนโดยทั่วไป

๑๑. มติคณะรัฐมนตรี คือ ความคิดความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๑๒. ข่าวก คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการเห็นสมควรเผยแพร่ให้ทราบ

ผู้มีอำนาจและหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมของทางราชการได้ คือ

๑. รัฐสภา ประกอบด้วยวุฒิสภา และสภาผู้แทน ฯ

๑.๑ วุฒิสภา มาจากการเลือกตั้ง

๑.๒ สภาผู้แทน ฯ ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง มีจำนวนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ออกระเบียบแบบธรรมเนียมขึ้นไว้โดยตรง เป็นพระราชบัญญัติ

๒. คณะรัฐมนตรี หมายถึง คณะบุคคลซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ทรงตั้งขึ้น ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีอำนาจหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมได้ ดังนี้

๒.๑ พระราชกำหนด

- ๒.๒ พระราชกฤษฎีกา
- ๒.๓ กฎสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๒.๔ มติ
- ๒.๕ ข้อบังคับ
- ๒.๖ แอลงการณ
- ๒.๗ ระเบียบ
- ๒.๘ ประกาศ
- ๒.๙ ขาว
- ๒.๑๐ คำสั่ง

๓. กระทรวง กล่าวโดยเฉพาะกระทรวงกลาโหม มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และรัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ หรือรัฐมนตรีสั่งการ ฯ เป็นผู้ช่วยและมีอำนาจหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมได้ ดังนี้

- ๓.๑ กฎกระทรวง
- ๓.๒ ข้อบังคับ
- ๓.๓ แอลงการณ
- ๓.๔ คำสั่ง
- ๓.๕ ระเบียบ
- ๓.๖ ประกาศ
- ๓.๗ ขาว

๔. ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม คือ

- ๔.๑ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- ๔.๒ สำนักงานปลัดกระทรวง
- ๔.๓ กรมราชองครักษ์
- ๔.๔ กองบัญชาการทหารสูงสุด

- สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

- แผนกการเมือง
- แผนกตรวจสอบเรื่องราวและความเห็น

- สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของ กระทรวง มีปลัดกระทรวง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

- สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม
- สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
- กรมเสนาบดี
- กรมพระธรรมนูญ
- กรมการเงินกลาโหม
- ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร
- สำนักงานตรวจบัญชีกลาโหม

- กรมราชองครักษ์ มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยราชองครักษ์ และกฎหมายว่าด้วยนายตำรวจราชองครักษ์ มีสมุหราชองครักษ์เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ แบ่งส่วนราชการออกเป็น

- สำนักงานราชองครักษ์ประจำ
- สำนักงานรักษาความปลอดภัย
- สำนักนโยบายและแผน
- สำนักยุทธบริการ

- กองบัญชาการทหารสูงสุด มีหน้าที่เตรียมรบ และป้องกันราชอาณาจักร มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

- กองทัพบก
- กองทัพเรือ
- กองทัพอากาศ
- สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- กรมกำลังพลทหาร
- กรมข่าวทหาร
- กรมยุทธการทหาร
- กรมส่งกำลังบำรุงทหาร
- กรมการสื่อสารทหาร
- กรมกิจการพลเรือนทหาร
- สำนักงานปลัดบัญชาทหาร
- หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
- ศูนย์รักษาความปลอดภัย
- กรมสารบรรณทหาร

- กรมการเงินทหาร
- กรมแผนที่ทหาร
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร
- กรมการสรรพกำลังทหาร
- กรมยุทธบริการทหาร
- กรมการสนเทศทหาร
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- กรมยุทธศึกษาทหาร

๕. ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ มีอำนาจและหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมได้ดังนี้

- ๕.๑ แลกเปลี่ยน
- ๕.๒ คำสั่ง
- ๕.๓ ระเบียบ
- ๕.๔ ประกาศ
- ๕.๕ ข่าวน

๖. ส่วนราชการรองๆ ลงไป หมายถึงส่วนราชการรอง ๆ ลงไปจากส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ มีอำนาจหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมได้ดังนี้

- ๖.๑ คำสั่ง
- ๖.๒ ระเบียบ
- ๖.๓ ประกาศ
- ๖.๔ ข่าวน

ขอบเขตและอำนาจการออกแบบธรรมเนียม

ผู้มีอำนาจและหน้าที่ที่จะออกแบบธรรมเนียมของทางราชการได้นั้น ต้องออกมาในรูปและขอบเขตซึ่งตนมีอำนาจเท่านั้น เช่น

กระทรวง จะออกในรูปแบบพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือพระราชกฤษฎีกา ไซ้บังคับเป็นกฎหมายไม่ได้

ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศจะออกพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎ กระทรวง หรือข้อบังคับไม่ได้

ส่วนราชการรอง ๆ ลงไปนอกจากที่กล่าวข้างต้นมีอำนาจและหน้าที่ออกระเบียบแบบธรรมเนียมได้ก็เฉพาะ คำสั่ง ระเบียบ ประกาศ และข่าว เท่านั้น ส่วนพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎ ข้อบังคับ และแถลงการณ์ ไม่มีอำนาจหน้าที่ออกได้

ฉะนั้น การออกระเบียบแบบธรรมเนียมจะต้องอยู่ภายในขอบเขตที่ส่วนราชการนั้นมีอำนาจเท่านั้น หากจะออกระเบียบแบบธรรมเนียมเกินกว่าที่ตนมีอำนาจอยู่ ระเบียบแบบธรรมเนียมนั้นย่อมไม่มีผลใช้บังคับ

การขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียม

แบบธรรมเนียมที่กล่าวมาแล้ว หากผู้ใดขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียม ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาลงทัณฑ์หรือลงโทษได้ดังต่อไปนี้

๑. แบบธรรมเนียมที่เป็นกฎหมาย จะต้องได้รับโทษตามพระราชกำหนดกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้

๒. แบบธรรมเนียมที่เป็นข้อบังคับ และคำสั่ง ถึงแม้ว่าแบบธรรมเนียมที่เป็นข้อบังคับ และคำสั่งจะไม่มีลักษณะ เป็นตัวบทกฎหมายโดยตรงก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ทหาร มาตรา ๓๐ ถึง ๓๓ บัญญัติไว้ว่า เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจของ ผู้บังคับบัญชาสมควรจะนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลทหารหรือไม่ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าถ้าขัดขึ้น หรือ ละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับและคำสั่งแล้วผู้บังคับบัญชาก็มีอำนาจพิจารณาว่าจะสมควรฟ้องร้อง ต่อศาลทหารหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ที่เป้นทหารอาจจะได้รับทัณฑ์ทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วย วินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ รวมทั้งที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่อีกด้วย ส่วนผู้ที่เป็นข้าราชการ กลาโหมพลเรือน ลูกจ้าง อาจจะได้รับพิจารณา ลงโทษตามข้อบังคับทหารว่าด้วย ข้าราชการ กลาโหมพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๒ หรือข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วย ลูกจ้างประจำ พ.ศ. ๒๕๒๘

ทหาร ผู้กระทำความผิดจะได้รับทัณฑ์ทางวินัย ดังนี้

๑. ภาคทัณฑ์

๒. ทัณฑกรรม

๓. กัก

๔. ขัง

๕. จำขัง

๑. ภาคทัณฑ์ หมายถึง ผู้กระทำผิด มีความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใด ดังกล่าวมาแล้ว แต่มีเหตุอันควรปราณี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏหรือให้ทำทัณฑ์บนไว้

๒. ทัณฑกรรม หมายถึง ให้กระทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งคนจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยามนอกจากงานในหน้าที่ประจำ

๓. กัก หมายถึง กักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้

๔. ชัง หมายถึง ชังในที่ควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง

๕. จำขัง หมายถึง ขังโดยส่งไปฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหาร

นอกจากทัณฑ์ที่กล่าวไว้นี้ ห้ามมิให้คิดขึ้นใหม่หรือใช้วิธีลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาด

ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาซึ่งลงทัณฑ์แก่ผู้กระทำผิดได้นั้น คือ

(๑) ผู้บังคับบัญชา หรือ

(๒) ผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวงกลาโหม ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ

ในการที่จะลงทัณฑ์นั้น ให้กระทำได้แต่เฉพาะตามกำหนดในตารางกำหนดทัณฑ์ทั่วยุทธราชบัญญัตินี้

ส่วนผู้มีอำนาจบังคับบัญชาชั้นใดจะมีอำนาจเป็นผู้ลงทัณฑ์ชั้นใด และผู้อยู่ในบังคับบัญชาชั้นใดจะเป็นผู้รับทัณฑ์ชั้นใด ให้ถือเกณฑ์เทียบดังต่อไปนี้

ตำแหน่งชั้น	เป็นผู้ลงทัณฑ์ชั้น	เป็นผู้รับทัณฑ์ชั้น
๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	๑	-
๒. แม่ทัพ	๒	-
๓. ผู้บัญชาการกองพล ผู้บังคับการกองเรือ ผู้บัญชาการกองพลปืน	๓	-
๔. ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับการกองปืน	๔	ก
๕. ผู้บังคับหมู่เรือชั้น ๑	๕	ข
๖. ผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับหมู่เรือชั้น ๒ ผู้บังคับการเรือชั้น ๑ ผู้บังคับฝูงปืน	๖	ค
๗. ผู้บังคับหมู่เรือชั้น ๓ ผู้บังคับการเรือชั้น ๒ ต้นเรือชั้น ๑ ผู้บังคับหมวดปืนชั้น ๑	๗	ง
๘. ผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับการเรือชั้น ๓ ต้นเรือชั้น ๒ นายกราบเรือ ผู้บังคับหมวดปืนชั้น ๒	๘	จ
๙. ผู้บังคับหมวด ต้นเรือชั้น ๓ ผู้บังคับหมวดปืนชั้น ๓	๙	ฉ
๑๐. ผู้บังคับหมู่ นายตอน	-	ซ
๑๑. นักเรียนทหารซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้เป็นนายทหาร สัญญาบัตร บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการฝึกวิชาทหาร โดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร	-	ซ
๑๒. นักเรียนทหารซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้เป็นนายทหาร ประทวน ลูกแถว	-	ณ

ผู้ลงทัณฑ์ หรือผู้รับทัณฑ์ ถ้าตำแหน่งไม่ตรงตามความในมาตรา ๑๐ แห่งหมวดนี้แล้ว ให้ถือตามที่ได้เทียบตำแหน่งไว้ในข้อบังคับสำหรับทหาร

กำหนดอำนาจลงทัณฑ์ตามที่ตราไว้นี้ ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ สั่งลงทัณฑ์เต็มที่ได้สถานใดสถานหนึ่งแต่สถานเดียว ถ้าสั่งลงทัณฑ์ทั้งสองสถานพร้อมกัน ต้องกำหนดทัณฑ์ไว้เพียงถึงหนึ่งของอัตราในสถานนั้น ๆ ห้ามมิให้ลงทัณฑ์คราวเดียวมากกว่าสองสถาน

การพิจารณาลงทัณฑ์

ก่อนที่ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์จะลงทัณฑ์ครั้งคราวใดก็ดี ให้พิจารณาให้ถ่วงถี่แน่นอนว่า ผู้ที่จะต้องรับทัณฑ์นั้นมีความผิดจริงแล้ว จึงสั่งลงทัณฑ์นั้น ต้องระวังอย่าให้เป็นการลงทัณฑ์ไปโดยโทยจริต หรือลงทัณฑ์แก่ผู้ที่ไม่มีความผิดโดยชัดเจนนั้นเป็นอันขาด เพื่อพิจารณาความผิดละเอียดแล้วต้องชี้แจงให้ผู้กระทำนั้นทราบว่าการกระทำผิดในข้อใด เพราะเหตุใด แล้วจึงลงทัณฑ์

ถ้าผู้มีอำนาจบังคับบัญชาได้ลงทัณฑ์ข้าราชการชั้นสัญญาบัตร ต้องส่งรายงานการลงทัณฑ์นั้นเสนอตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เมื่อผู้มีอำนาจบังคับบัญชาได้ทราบว่า ผู้ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของตนมีความผิดจนปรากฏแน่นอนแล้วแต่ความผิดนั้นควรรับทัณฑ์ที่เหนืออำนาจจะสั่งกระทำได้ ก็ให้รายงานชี้แจงความผิดนั้น ทั้งออกความเห็นว่าจะลงทัณฑ์เพียงใด เสนอตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ได้พอกับความผิดเพื่อขอให้ผู้นั้นสั่งการต่อไป

ถ้าเป็นความผิดซึ่งมีวิธีวางอัตรากำหนดทัณฑ์ไว้โดยแน่นอนแล้ว เช่นฐานขาด หนีราชการ ทหาร เป็นต้น หากกำหนดทัณฑ์นั้นเหนืออำนาจของผู้บังคับบัญชาที่จะสั่งลงทัณฑ์ได้ ก็ให้นำเสนอเพียงชั้นที่กล่าวต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายทหารบก ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บังคับการกรม หรือชั้นผู้บังคับกองพันที่อยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้มีอำนาจบังคับบัญชาชั้นผู้บังคับการกรม

(๒) ฝ่ายทหารเรือ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งผู้บังคับหมวดเรือ หรือชั้นผู้บังคับกองพันที่อยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้มีอำนาจบังคับบัญชาชั้นผู้บังคับหมวดเรือ

(๓) ฝ่ายทหารอากาศ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บังคับกองบิน

แม้ว่ากำหนดทัณฑ์นั้นจะเหนืออำนาจก็ดี ก็ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นที่กล่าวมานี้มีอำนาจ ลงทัณฑ์ได้ทีเดียว ไม่ต้องนำเสนอตามลำดับชั้นต่อไปอีก

นายทหารที่เป็นหัวหน้าทำการควบคุมทหารไปโดยลำพัง ให้มีอำนาจที่จะสั่งลงทัณฑ์ผู้อยู่ได้อำนาจในระหว่างเวลาที่ควบคุมอยู่นั้นเสมอ ผู้มีอำนาจเหนือจากตำแหน่งของตนขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งได้เว้นแต่นายทหารซึ่งมีอำนาจเป็นผู้ลงทัณฑ์ชั้น ๒ ขึ้นไป จึงไม่ต้องเพิ่ม

การเพิ่มโทษหรือลดโทษ

ถ้าผู้มีอำนาจลงโทษได้สั่งลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานขังแล้ว และผู้รับโทษขังนั้นกระทำความผิดซ้ำอีกผู้มีอำนาจลงโทษจะสั่งเพิ่มโทษ ก็ให้พิจารณาคำหนดโทษที่ได้สั่งไว้แต่เดิมนั้นก่อน ห้ามมิให้กำหนดเวลาให้ผู้ต้องถูกขัง ทั้งกำหนดเดิมและกำหนดที่เพิ่มใหม่รวมกันเกินกว่ากำหนดอำนาจของผู้สั่งลงโทษนั้นเป็นอันขาด หากผู้กระทำความผิดนั้นควรรับโทษเกินกว่ากำหนดอำนาจของผู้ที่จะสั่งลงโทษนั้นแล้ว ก็ให้รายงานชี้แจงความผิดนั้น ทั้งออกความเห็นว่าจะลงโทษเพียงใด เสนอตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจลงโทษที่ได้พอกับความผิด เพื่อขอให้ผู้นั้นสั่งการต่อไป

นับตั้งแต่วันที่ปรากฏหลักฐานแห่งความผิดของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะต้องรับโทษตาม พระราชบัญญัตินี้โดยแน่นอนแล้ว ถ้าผู้มีอำนาจลงโทษมิได้จัดการที่จะให้ผู้นั้นได้รับโทษภายในกำหนดสามเดือน เป็นอันนับว่าล่วงเลยเวลาที่จะลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้เสียแล้ว จะสั่งลงโทษโดยอำนาจตนเองมิได้ เว้นเสียแต่ผู้ที่กระทำความผิดนั้นขาดหนีราชการเสียแต่เมื่อครบกำหนดสามเดือน จึงมิให้นับวันที่ขาดนี้เข้าในกำหนดเวลาล่วงเลย ให้นับตั้งแต่วันที่ได้นำผู้นั้นกลับมายังที่รับราชการ

เมื่อผู้มีอำนาจได้สั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ผู้ที่สั่งลงโทษหรือผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือผู้ที่สั่งลงโทษนั้นมิอำนาจที่จะเพิ่มโทษ หรือลดโทษหรือยกโทษเสียก็ได้ แต่ถ้าเพิ่มโทษแล้วโทษที่สั่งเพิ่มขึ้นนั้นรวมกับที่สั่งไว้แล้วเดิม ต้องมิให้เกินอำนาจของผู้ที่สั่งใหม่นั้น

ร้องทุกข์

วิธีร้องทุกข์

ในการที่จะรักษาวินัยทหารให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอเป็นการจำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาจกต้องมีอำนาจในการบังคับบัญชา หรือลงโทษอยู่เองเป็นธรรมดา แต่ผู้บังคับบัญชาบางคนอาจใช้อำนาจในทางที่ผิด ไม่ยุติธรรม ซึ่งเป็นการสมควรที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชามีโอกาสร้องทุกข์ได้ในทางเป็นระเบียบไม่ก้าวก่าย

คำชี้แจงของทหารว่า ผู้บังคับบัญชากระทำความผิดด้วยการอันไม่เป็นยุติธรรม หรือผิดกฎหมายหรือแบบธรรมเนียมทหารว่า ตนมิได้รับผลประโยชน์หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับราชการนั้น เรียกว่า “ร้องทุกข์”

(๑) ทหารจะต้องร้องทุกข์ได้แต่สำหรับตนเองเท่านั้น ห้ามมิให้ร้องทุกข์แทนผู้อื่นเป็น อันขาดและห้ามมิให้ลงชื่อรวมกัน หรือเข้ามาร้องทุกข์พร้อมกันหลายคน และห้ามมิให้ประชุมกันเพื่อหาหรือเรื่องจะร้องทุกข์

(๒) ห้ามมิให้ร้องทุกข์ในเวลาที่กำลังเข้าแถว หรือในขณะที่กำลังทำหน้าที่ราชการ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เวลาเป็นยาม เป็นเวร ดังนี้ และห้ามมิให้ร้องทุกข์ก่อนเวลาล่วงไปแล้ว ยี่สิบสี่ชั่วโมง นับตั้งแต่ที่มีเหตุจะต้องทุกข์เกิดขึ้น

(๓) ห้ามมิให้ร้องทุกข์ว่า ผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์รุนแรงเกินไป ถ้าหากว่าผู้บังคับบัญชานั้นมิได้ลงทัณฑ์เกินอำนาจที่จะทำให้ตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๔) ถ้าจะกล่าวโทษผู้ใดให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้นั้น จะร้องทุกข์จัดข้อความสำคัญของเรื่องที่ร้องทุกข์นั้นให้ผู้ร้องทุกข์ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย

ถ้าหากว่าผู้ร้องทุกข์ไม่ทราบชัดเจน ตนได้รับความเดือดร้อนเพราะผู้ใดแน่ ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตน เพื่อเสนอไปตามลำดับชั้น จนถึงที่สุด คือผู้ที่สั่งการได้สวนและแก้ความเดือดร้อนนั้นได้

(๕) ถ้าเขียนความร้องทุกข์เป็นจดหมายแล้ว จดหมายนั้นต้องลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ในร้องทุกข์ฉบับใดไม่มีลายมือชื่อ ผู้บังคับบัญชาไม่มีหน้าที่จะต้องพิจารณา

(๖) เมื่อผู้ใดได้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบที่ว่ามานี้แล้วและเวลาล่วงพ้นไปสิบห้าวัน ยังไม่ได้รับความชี้แจงประการใด ทั้งความเดือดร้อนก็ยังไม่ปลดเปลื้องไป ให้ร้องทุกข์ใหม่ต่อ ผู้บังคับบัญชาชั้นที่สูงถัดขึ้นไปเป็นลำดับอีก และในการร้องทุกข์ครั้งนี้ให้ชี้แจงด้วยว่าได้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นใดมาแล้วแต่อย่างใด

(๗) ถ้าผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องร้องทุกข์เมื่อใด ต้องรีบไต่สวนและจัดการแก้ไขความเดือดร้อนหรือชี้แจงให้ผู้ยื่นใบร้องทุกข์เข้าใจ จะเพิกเฉยเลยไม่ได้เป็นอันขาด ผู้ใดเพิกเฉยนับว่ากระทำผิดต่อวินัยทหาร

(๘) ถ้าผู้บังคับบัญชาที่ได้รับเรื่องร้องทุกข์ได้ชี้แจงให้ผู้ร้องทุกข์ทราบแล้ว แต่ผู้ร้องทุกข์ยังไม่หมดความสงสัย ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปได้และต้องชี้แจงด้วยว่าได้ร้องทุกข์นี้ต่อผู้ใดและได้รับคำชี้แจงอย่างไรแล้วด้วย

การร้องทุกข์เท็จ

ถ้าหากปรากฏชัดว่า ข้อความที่ร้องทุกข์เป็นความเท็จ หรือการร้องทุกข์นั้นกระทำไปโดยผิดระเบียบที่กล่าวว่า ผู้ร้องทุกข์จะต้องมีความผิดฐานกระทำผิดต่อวินัยทหาร

คุณและโทษของการที่ทหารตั้งมั่นอยู่ในวินัย และขาดวินัย

ผลดีของการที่ทหารตั้งมั่นอยู่ในวินัย

๑. ทำให้ทหารปกครองบังคับบัญชากันได้
๒. ทำให้ทหารสามารถควบคุมกันเป็นปึกแผ่นมั่นคง
๓. ทำให้ทหารมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน
๔. ทำให้ทหารปฏิบัติหน้าที่ได้ผลดี
๕. ทำให้ทหารเข้มแข็ง สามารถจะมีอิทธิพลเป็นที่เกรงขามแก่ผู้ที่จะมารุกราน
๖. ทำให้ทหารสูงเกียรติ เป็นที่รักใคร่ไว้วางใจของประชาชน

ผลร้ายของการที่ทหารขาดวินัย

๑. ทำให้ทหารขาดความเคารพเชื่อฟัง
๒. ทำให้กองทัพกลายเป็นกองโจรได้
๓. ทำให้ทหารเสื่อมเสีย ขาดความไว้วางใจของประชาชนพลเมือง
๔. ทำให้กองทัพขาดสมรรถภาพ
๕. ทำให้ประเทศชาติเสื่อมสลายในที่สุด

เอกสารอ้างอิง พ.ร.บ. วินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

ตารางกำหนดทัณฑ์

ผู้ลงทัณฑ์	กัก									ทัณฑ์กรรม	
	ผู้รับทัณฑ์									ผู้รับทัณฑ์	
	ชั้น ก.	ชั้น ข.	ชั้น ก.	ชั้น ง.	ชั้น จ.	ชั้น ฉ.	ชั้น ช.	ชั้น ซ.	ชั้น ณ.	ชั้น ซ.	ชั้น ณ.
ชั้น ๑	๑๕ วัน	๒๐ วัน	๒๐ วัน	๑ เดือน	๔๕ วัน	๒ เดือน	๓ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๒	๗ วัน	๑๐ วัน	๑๕ วัน	๒๐ วัน	๑ เดือน	๔๕ วัน	๒ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๓	-	๕ วัน	๗ วัน	๑๐ วัน	๑๕ วัน	๒๐ วัน	๔๕ วัน	๔๕ วัน	๒ เดือน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๔	-	-	๓ วัน	๕ วัน	๗ วัน	๑๐ วัน	๑ เดือน	๑ เดือน	๔๕ วัน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๕	-	-	-	๓ วัน	๕ วัน	๗ วัน	๒๐ วัน	๒๐ วัน	๑ เดือน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๖	-	-	-	-	๓ วัน	๗ วัน	๑๕ วัน	๑๕ วัน	๑ เดือน	๓ วัน	๓ วัน
ชั้น ๗	-	-	-	-	-	๕ วัน	๑๐ วัน	๑๐ วัน	๒๐ วัน	๑ วัน	๒ วัน
ชั้น ๘	-	-	-	-	-	๓ วัน	๗ วัน	๗ วัน	๑๕ วัน	๑ วัน	๒ วัน
ชั้น ๙	-	-	-	-	-	-	๓ วัน	๓ วัน	๗ วัน	-	๑ วัน

คำอธิบาย

- กำหนดทัณฑ์ในตารางนี้ คือ กำหนดที่สูงที่สุด ผู้ลงทัณฑ์จะสั่งเกินกำหนดนี้ไม่ได้ แต่ต่ำกว่านั้นได้
- ทัณฑ์กรรมที่กำหนดไว้เป็นวัน ๆ หมายความว่า ทำทัณฑ์กรรมทุก ๆ วัน จนกว่าจะครบกำหนดในวันหนึ่งนั้น ผู้ที่สั่งลงทัณฑ์จะกำหนดทัณฑ์กรรมได้ไม่เกินกว่าวันละ ๖ ชั่วโมง แต่ถ้าให้อยู่เวรยามในวันหนึ่ง ไม่เกินกำหนดเวลาอยู่เวรยามตามปกติ ผู้ใดจะสั่งทัณฑ์ชัดเจนว่า ทัณฑ์กรรมกี่วันและวันละเท่าใด (ตารางกำหนดทัณฑ์ ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ว่าด้วยวินัยทหาร แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๗ ร.จ.เล่ม ๕๑ ลง ๒๓ ก.ย.๒๗ หน้า

ลำดับ	ผู้รับทัณฑ์	จำขัง		ขัง					กัก							
		ผู้รับทัณฑ์		ผู้รับทัณฑ์					ผู้รับทัณฑ์							
		จ.ต. พ.อ.อ.	พลฯ นจอ.	ร.อ.	ร.ต. ร.ท.	จ.ต. พ.อ.อ.	น.นอ.	พลฯ นจอ.	น.อ.	น.ท.	น.ต.	ร.อ.	ร.ต. ร.ท.	จ.ต. พ.อ.อ.	น.นอ.	พลฯ นจอ.
๑.	รมว.กท.	๔ ค.	๖ ค.	๒ ค.	๓ ค.	๔ ค.	๔ ค.	๕ ค.	๑๕ ว.	๒๐ว.	๑ ค.	๔๕ว.	๒ ค.	๓ ค.	๓ ค.	๔ ค.
๒.	แม่ทัพ พล.อ.ท.ขึ้นไป	๓ ค.	๕ ค.	๑ ค.	๒ ค.	๓ ค.	๓ ค.	๔ ค.	๗ ว.	๑๕ ว.	๒๐ว.	๑ ค.	๔๕ว.	๒ ค.	๒ ค.	๓ ค.
๓.	สบ.พล.บ.	๔๕ ว.	๓ ค.	๑๕ ว.	๑ ค.	๒ ค.	๒ ค.	๓ ค.	-	๗ ว.	๑๐ ว.	๑๕ ว.	๒๐ว.	๔๕ ว.	๔๕ ว.	๒ ค.
๔.	สบ.กองบิน	๑ ค.	๒ ค.	๗ ว.	๑๕ ว.	๑ ค.	๑ ค.	๒ ค.	-	๓ ว.	๕ ว.	๗ ว.	๑๐ว.	๑ ค.	๑ ค.	๔๕ ว.
๕.	สบ.หมู่เรือ	๑๕ ว.	๑ ค.	-	๗ ว.	๑๕ ว.	๑๕ ว.	๑ ค.	-	-	-	๓ ว.	๗ ว.	๑๕ ว.	๒๐ ว.	๑ ค.
๖.	สบ.ฝูงบิน	๗ ว.	๑๕ ว.	-	๓ ว.	๑๐ ว.	๑๐ ว.	๒๐ ว.	-	-	-	-	๖ ว.	๑๐ ว.	๑๕ ว.	๑ ค.
๗.	สบ.หมวดบิน ชั้น ๑	-	-	-	-	๗ ว.	๗ ว.	๑๕ ว.	-	-	-	-	๓ ว.	๗ ว.	๑๐ ว.	๒๐ ว.
๘.	สบ.หมวดบิน ชั้น ๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๓ ว.	๗ ว.	๑๕ ว.
๙.	สบ.หมวดบิน ชั้น ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๓ ว.	๓ ว.	๗ ว.

หมายเหตุ ๑. เดือน ใช้อักษรย่อ ค. ๒. วัน ใช้อักษรย่อ ว.

การเคารพ

วัตถุประสงค์ การเคารพถือเป็นประเพณี และแบบธรรมเนียมที่ดั่งาม โดยเฉพาะในวงการทหาร ถือว่าการเคารพเป็นวินัยที่สำคัญที่ทหารจักละเว้นเสียมิได้ จึงได้วางแนวทางสำหรับปฏิบัติให้ได้ผลอย่างจริงจัง

การเคารพเมื่ออยู่ลำพัง

ข้อ ๑. ทำเคารพของทหารเมื่ออยู่ตามลำพังมีดังนี้.-

- (๑) สวมหมวกมิได้ถือปืน ทำวันทยาหัตถ์
- (๒) มิได้สวมหมวกและมิได้ถือปืน
 - ก. อยู่กับที่ ทำท่ายืนตรงแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย
 - ข. คำสั่งเคลื่อนที่ท่าทำเดินแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย
- (๓) ถือปืน
 - ก. อยู่กับที่ ทำท่าวันทยาหัตถ์
 - ข. อยู่กับที่เมื่อสะพายอาวุธอยู่ ทำท่าตรงแล้วแลขวาหรือแลซ้าย
 - ค. เคลื่อนที่ ท่าทำเดินแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย
- (๔) จิ๋ม่า
 - ก. มิได้สะพายปืน ถ้าสวมหมวกทำวันทยาหัตถ์ มิได้สวมหมวกทำแลขวาหรือแลซ้าย
 - ข. สะพายปืน ทำแลขวาหรือแลซ้าย
- (๕) เมื่อมิได้สวมหมวก ให้นายทหารสัญญาบัตรแสดงการเคารพด้วยวิธีก้มศีรษะ

ข้อ ๒. ทหารต้องแสดงการเคารพต่อผู้หรือสิ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- (๒) สมเด็จพระบรมราชินี
- (๓) สมเด็จพระบรมราชชนนี
- (๔) รัชทายาท
- (๕) พระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีต่างประเทศ
- (๖) พระบรมวงศ์ ซึ่งเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๗) เจ้าต่างประเทศซึ่งเป็นเอกราชและเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๘) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- (๙) นายกรัฐมนตรี

- (๑๐) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- (๑๑) ทหารต่อทหารหรือตำรวจ
- (๑๒) ทหารต่างประเทศซึ่งแต่งเครื่องแบบ
- (๑๓) พระบรมศพและพระบรมอัฐิ
- (๑๔) พระศพและพระอัฐิพระบรมวงศ์
- (๑๕) ศพซึ่งมีกองทหารให้เป็นเกียรติยศ
- (๑๖) ธงประจำกองทหาร
- (๑๗) ธงประจำกองยุวชนทหาร
- (๑๘) ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะที่ขึ้นลง, ธงหมายยศและตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการทหารเรือขึ้นไป และธงราชนาวีประจำเรือใหญ่ในขณะที่ทำพิธีขึ้นลง
- (๑๙) ธงมหาราช, ธงราชินี, ธงบรมราชวงศ์, ธงเยาวราชและธงราชวงศ์เวลาผ่านหรือชักขึ้นลง
- (๒๐) อนุสาวรีย์รูปบุคคล ซึ่งหล่อ, ปั้น, หรือทำด้วยหินตั้งไว้ ขณะที่เมื่อรัฐบาลมีงานฉลอง
- (๒๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตของต่างประเทศที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เป็นทางราชการในพระบรมมหาราชวัง โดยรถยนต์ที่มีธงประจำตำแหน่ง หรือโดยรถยนต์หลวงที่มีได้มีธงประจำตำแหน่ง

ข้อ ๓. ทหารกำลังเดินอยู่ ให้หยุดทำการเคารพต่อผู้หรือสิ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ซึ่งกำลังเคลื่อนที่ คือ

- (๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- (๒) สมเด็จพระบรมราชินี
- (๓) สมเด็จพระบรมราชชนนี
- (๔) รัชทายาท
- (๕) พระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีต่างประเทศ
- (๖) พระบรมวงศ์ ซึ่งเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๗) เจ้าต่างประเทศซึ่งเป็นเอกราชและเสด็จโดยมีธงราชวงศ์
- (๘) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- (๙) นายกรัฐมนตรี
- (๑๐) ผู้บังคับบัญชาของตนทุกชั้น
- (๑๑) พระบรมศพพระบรมอัฐิ
- (๑๒) พระศพและพระอัฐิพระบรมวงศ์

(๑๓) ศพซึ่งมีกองทหารแห่งเป็นเกียรติยศ

(๑๔) ธงประจำกองทหารและกองยุวชนทหาร

ทั้งนี้ ให้ทำการเคารพเมื่อถึงระยะประมาณ ๓ ก้าว จากผู้หรือสิ่งซึ่งต้องการเคารพ และเลิกเคารพเมื่อผ่านไปแล้วประมาณ ๒ ก้าว

(๑๕) ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาล ธงราชนาวีประจำเรือใหญ่ ธงมหาราช ธงราชินี ธงบรมราชวงศ์ ธงเยาวราช และธงราชวงศ์ ในขณะชักขึ้นลง

ข้อ ๔. ผู้มียศต่ำต้องการเคารพผู้มียศสูง นักเรียนทหารต้องทำความเคารพซึ่งกันและกันกับผู้เรียนชั้นต่ำต้องการเคารพผู้เรียนชั้นสูง และพลทหารต้องการเคารพพลทหารซึ่งเข้ารับราชการก่อน ผู้มียศหรืออาวุโสสูงกว่าต้องเคารพตอบ ถ้ายศเสมอกันหรือนักเรียนทหารชั้นเดียวกันหรือเป็นพลทหารปีเดียวกัน หรือถ้าไม่แน่ใจว่าใครจะมีอาวุโสสูงกว่ากัน ต้องทำการเคารพซึ่งกันและกันโดยไม่เกี่ยงงอน

ข้อ ๕. ให้เทียบชั้นการเคารพสำหรับนักเรียนทหารไว้ดังนี้

(๑) นักเรียนทหารในโรงเรียนทหารที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรเทียบเท่าสิบเอก, จำเอก, หรือจ่าอากาศเอก

(๒) นักเรียนทหารในโรงเรียนทหารที่จะเป็นนายทหารประทวนเทียบเท่าพลทหารอาวุโส

ข้อ ๖. เมื่อทหารอยู่ด้วยกันหลายคน ผู้มียศหรืออาวุโสสูงเป็นผู้รับเคารพแต่ผู้เดียว

ข้อ ๗. ถ้าทหารสวมหมวกอยู่ จะถอดหมวกเคารพแก่ผู้ใดไม่ได้

ข้อ ๘. เมื่อทหารเข้าไปในพระที่นั่ง, โบสถ์, วิหาร ที่ว่าการหรือเคหะสถาน เพื่อเคารพต่อสถานที่นั้นให้ถอดหมวก

ข้อ ๙. เมื่อทหารอยู่ร่วมสถานที่ซึ่งมีการบรรเลงเป็นเกียรติยศ ต้องทำการเคารพจนกว่าจะสิ้นเพลงเคารพนั้น

ข้อ ๑๐. การเคารพให้เริ่มและเลิกดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผ่านให้เริ่มกระทำในระยะระหว่างเมื่อเห็นได้ถนัด และก่อนที่จะผ่านประมาณ ๓ ก้าว และเลิกเคารพเมื่อผ่านไปแล้วประมาณ ๒ ก้าว

(๒) เมื่อเข้าไปหาให้เริ่มเคารพก่อนถึงผู้หรือสิ่ง ซึ่งต้องการเคารพประมาณ ๓ ก้าวเลิกเคารพเมื่อได้รับอนุญาตหรือเสร็จกิจแล้ว

(๓) เมื่อผู้หรือสิ่งซึ่งต้องการเคารพเข้ามายังบริเวณที่ตนอยู่ ให้เริ่มและเลิกเคารพในโอกาสอันควร

การเคารพเมื่ออยู่ในความควบคุม

ข้อ ๑. ทำเคารพของทหาร เมื่ออยู่ในความควบคุมมีดังนี้

- (๑) แแถวทหารถืออาวุธอยู่กับที่ทำวันทนายวุธ
- (๒) แแถวทหารสะพายอาวุธ หรือไม่ถืออาวุธอยู่กับที่ ทำท่าตรงแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย
- (๓) ทหารที่ไม่ได้อยู่เป็นแถว แต่ต้องรวมกันเป็นกลุ่มก้อน และมีผู้ควบคุม
- (๔) ทหารที่ไม่ได้อยู่เป็นแถว แต่ต้องรวมกันเป็นกลุ่มก้อน และมีผู้ควบคุม
 - ก. อยู่กับที่ทำท่าตรงแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย
 - ข. กำลังเคลื่อนที่ทำการเดินแล้วทำแลขวาหรือแลซ้าย

การเคารพในหมายเลข ๔ นี้ ผู้ควบคุมจะสั่งให้ทำการเคารพตามลำพังก็ได้

ข้อ ๒. วิธีแสดงการเคารพของทหารเมื่ออยู่ในความควบคุมมีดังนี้

(๑) ทหารที่อยู่ในความควบคุมต้องทำการเคารพตามข้อ ๑. แก่ผู้หรือสิ่งตามข้อ ๒. ตั้งแต่หมายเลข (๑) ถึง (๕) กับ (๑๓) ถึง (๑๕) และผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองร้อย หรือผู้บังคับการเรือขึ้นไป

(๒) แแถวทหารซึ่งพักอยู่ต้องเรียกแถว ทหารมามีได้อยู่บนหลังม้าต้องขึ้นม้า ทหารจับจี่ม้า และขบวนมิได้อยู่บนหลังม้า และบนรถ ต้องขึ้นม้าและขึ้นรถ ถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีและรัชทายาท

ข้อ ๓. ผู้ควบคุมแถวทหารอยู่กับที่ ถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ เมื่อบอกแถวทหารทำการเคารพด้วยท่าอาวุธให้คนทำการเคารพด้วยท่ากระบี่หรือดาบ นอกจากที่กล่าวแล้วนี้ ผู้ควบคุมทำการเคารพอย่างอยู่ตามลำพัง และถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ตามระเบียบของการบังคับแถวให้ทำการเคารพด้วยท่าอาวุธนั้น

ผู้ควบคุมแถวทหารพลรบก็ดี หรือควบคุมแถวทหารผู้ช่วยพลที่ถือปืนในเวลาตรวจพลสวนสนามก็ดี ถ้าขัดกระบี่หรือดาบอยู่ เมื่อบอกแถวทหารทำการเคารพ ให้ตนทำการเคารพด้วยท่ากระบี่หรือดาบ

ข้อ ๔. การเริ่มเคารพ ให้กระทำเมื่อเห็นได้ถนัดหรืออนุโลมตามโอกาสและสถานที่ เมื่อผู้หรือสิ่งซึ่งรับการเคารพผ่านพ้นไปประมาณ ๓ ก้าว หรือเมื่อจบเพลงเคารพแล้ว จึงเลิกการเคารพ

การผ่อนผัน

ข้อ ๑. ถ้าไม่สามารถทำการเคารพด้วยการทำวันทยาวัธ หรือทำวันทยาหัตถ์ได้ ให้

- (๑) อยู่กับที่ทำท่าตรง แล้วทำเลขวาหรือเลขซ้าย
- (๒) เคลื่อนที่ ทำท่าเดินแล้วทำเลขวาหรือเลขซ้าย

ข้อ ๒. ทหารสนทนาหรือติดต่อกับผู้มียศสูงกว่า ไม่ต้องแสดงการเคารพผู้มียศต่ำกว่าผู้ซึ่งตนอยู่ด้วย แต่ถ้าอยู่เฉพาะพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี และรัชทายาทไม่ต้องทำการเคารพผู้ใดนอกจากพระองค์นี้

ทหารในความควบคุมอยู่ต่อหน้าผู้ซึ่งแถวทหารต้องทำการเคารพให้ ไม่ต้องทำการเคารพผู้มียศต่ำกว่า เว้นแต่เป็นระเบียบการเคารพของกองเกียรติยศ

ข้อ ๓. ทหารสวมหมวกอยู่ จะถอดหมวกเพื่อไหว้พระก็ได้

ข้อ ๔. ในโอกาสต่อไปนี้ทหารไม่ต้องทำการเคารพผู้ใด

- (๑) เมื่อกำลังเล่นกีฬา
- (๒) เมื่ออยู่ในชุมนุมซึ่งต้องการความสงบ
- (๓) เมื่อเจ็บป่วยสาหัส
- (๔) เมื่อแบกหามของหนัก
- (๕) เมื่อกำลังรับประทานอาหารอยู่
- (๖) เมื่อมีหน้าที่ต้องประจำในขบวนหรือพิธีใด
- (๗) กำลังขับขี่ยานหรือสัตว์พาหนะเคลื่อนที่ตามลำพังในที่คับขัน หรือเมื่อกำลังขับขี่ยาน

พาหนะในความควบคุม

- (๘) เมื่อควบคุมนักโทษเดินไปนอกเรือนจำหรือโดยสารไปบนพาหนะ
- (๙) เมื่อกำลังทำการรักษาพยาบาลตามหน้าที่

ข้อ ๕. ทหารในความควบคุม ซึ่งกำลังหัดหน้าที่ราชการสนาม ผู้ควบคุมไม่ต้องบอกแสดงการเคารพ แต่ตนเองต้องทำการเคารพอย่างอยู่ตามลำพัง

ข้อ ๖. แถวทหารกำลังเดินตามสบายหรือวิ่ง ไม่ต้องทำการเคารพ

ข้อ ๗. ทหารซึ่งอยู่บนยานพาหนะ ให้ทำการเคารพโดยนั่ง หรือยืนบนยานพาหนะนั้นได้แต่ต้องสำรวมอิริยาบถขณะทำการเคารพให้สมควร

ข้อ ๘. ถ้ามิได้มีคำสั่งเป็นพิเศษในระหว่างเวลาตั้งแต่สวดมนต์ก่อนนอนไปจนถึงรุ่งสว่าง (เมื่อเห็นได้ถนัด) หรือฝนตกจนต้องเก็บอาวุธ กองรักษาการณ์ไม่ต้องตั้งแถวแสดงการเคารพแก่ผู้ใด

ข้อ ๙. ทหารซึ่งมิได้แต่งเครื่องแบบ กองรักษาการณ์ไม่ต้องเรียกแถวทำความเคารพ

(เอกสารอ้างอิง)

คัดบางตอนจากข้อบังคับทหารว่าด้วยการเคารพ พ.ศ.๒๔๗๕

[Back](#)

การสั่งการและประชาสัมพันธ์

๑. คำจำกัดความ

๑.๑ การสั่งการ หมายถึง การสั่งให้กระทำหรือให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑.๒ ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การแจ้งให้ทราบ หรือการแจ้งความให้ทราบ

๒. ความมุ่งหมาย เพื่อให้การสั่งการและประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย เป็นแบบธรรมเนียนอย่างเดียวกัน และประการสำคัญ คือให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.๒๕๒๖ และกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม

๓. การสั่งการและประชาสัมพันธ์กระทำได้ ๓ วิธี คือ

๓.๑ กระทำด้วยหนังสือ โดยปกติให้สั่งการและประชาสัมพันธ์ด้วยหนังสือ เพื่อให้เป็นหลักฐานของทางราชการ แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นอาจกระทำด้วยวาจา หรือด้วยเครื่องมือสื่อสารก็ได้

๓.๒ กระทำด้วยวาจา

๓.๓ กระทำด้วยเครื่องมือสื่อสาร

ในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญของทางราชการ เมื่อได้สั่งการและประชาสัมพันธ์ไปแล้วตามข้อ ๓.๒ และข้อ ๓.๓ ให้มีหนังสือยืนยันส่งตามไปโดยเร็วที่สุด

๔. หนังสือสั่งการและประชาสัมพันธ์มี ๖ ชนิด คือ

๔.๑ ขอบังคับ

๔.๒ ระเบียบ

๔.๓ คำสั่ง

๔.๔ ประกาศ

๔.๕ แถลงการณ์

๔.๖ ข่าวก

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือสั่งการและประชาสัมพันธ์ตามข้อนี้ให้ใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.๒๕๒๖

๕. อำนาจเฉพาะในการออกหนังสือสั่งการและประชาสัมพันธ์บางประเภท

๕.๑ ขอบังคับ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๕.๒ แถลงการณ์ เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กองทัพบก กองทัพเรือ

และกองทัพอากาศ

๖. อำนาจสั่งการตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

การสั่งการโดยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือผู้บังคับบัญชาทหารผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๗. ลักษณะของหนังสือสั่งการและประชาสัมพันธ์ ประเภท "คำสั่ง" แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๗.๑ คำสั่งทั่วไป เป็นคำสั่งที่ให้ส่วนราชการหรือผู้อยู่ในบังคับบัญชาทั่วไปปฏิบัติและทราบทั่วกัน

๗.๒ คำสั่งเฉพาะ เป็นคำสั่งที่สั่งให้ส่วนราชการ หรือผู้อยู่ในบังคับบัญชา ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะปฏิบัติ

๘. กองทัพอากาศได้แยก "คำสั่งเฉพาะ" เป็น ๒ ชนิด

๘.๑ คำสั่งเฉพาะที่เป็นแบบธรรมเนียม คือคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเก็บไว้เป็น หลักฐานทางประวัติ ดำเนิน และการตรวจสอบทางทะเบียนพลที่ต้องถือเป็นแบบธรรมเนียมตลอดไปจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิก การลงที่คำสั่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการลงที่ของ คำสั่งทั่วไป

๘.๒ คำสั่งเฉพาะที่ไม่เป็นแบบธรรมเนียม คือ เป็นคำสั่งที่หน่วยหรือผู้รับคำสั่งปฏิบัติเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์แล้วก็จะหมดข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามไปอีกโดยปริยาย หรือหมดพันธกรณีโดยไม่ต้องมีคำสั่งยกเลิก การลงที่ของคำสั่งชนิดนี้จะใช้ลงแต่เฉพาะที่ของคำสั่งเรียงตั้งแต่ ๑ เป็นลำดับไปจนถึงสิ้นปีโดยไม่ต้องทับด้วยเลขของ พ.ศ.

๙. การแต่งตั้งผู้รักษาราชการ กระทำได้ในเหตุต่อไปนี้

๙.๑ ตำแหน่งในส่วนราชการใดว่างลง

๙.๒ ยังมีได้แต่งตั้งข้าราชการผู้ใดให้ดำรงตำแหน่งนั้น

ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษาราชการในตำแหน่งที่ว่างนั้นได้

๑๐. การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทน กระทำได้ในเหตุต่อไปนี้

๑๐.๑ มีผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการนั้น ๆ อยู่ก่อนแล้ว

๑๐.๒ แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นครั้งคราว

ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษาราชการแทนเป็นการชั่วคราวก็ได้

๑๑. การแต่งตั้งผู้รักษาราชการหรือผู้รักษาราชการแทน ให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวง
กลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม

๑๒. ผู้ทำการแทน หมายถึง ผู้มีอำนาจสั่งการแทนผู้บังคับบัญชาได้เป็นการชั่วคราว โดยไม่ต้องมี
การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

๑๒.๑ รองผู้ช่วย เสนาธิการ รองเสนาธิการ ผู้ช่วยเสนาธิการ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๒.๒ รองผู้ช่วย เสนาธิการ คนใดคนหนึ่งตามลำดับ โดยไม่ต้องได้รับมอบหมาย
(ไม่ต้องมีคำสั่ง เป็นไปโดยอัตโนมัติ) การทำการแทน ในข้อ ๑๒.๒ นี้ จะกระทำได้ในกรณี

๑๒.๒.๑ ตำแหน่งในส่วนราชการใดว่างลง และยังมีได้แต่งตั้งข้าราชการผู้ใด รักษา
ราชการหรือรักษาราชการแทนในตำแหน่งที่ว่าง หรือ

๑๒.๒.๒ มีผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการนั้น ๆ อยู่ก่อนแล้ว แต่ไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ได้เป็นครั้งคราว และยังมีได้แต่งตั้งข้าราชการผู้ใดรักษาราชการ หรือรักษาราชการแทน

๑๒.๓ ผู้มียศหรืออาวุโสในยศรองจากตำแหน่งที่ว่าง มีอำนาจทำการแทนเป็นการชั่วคราวได้
ในกรณีดังนี้

๑๒.๓.๑ ตำแหน่งที่ว่างนั้น ไม่มีรองผู้ช่วย เสนาธิการ หรือ

๑๒.๓.๒ ตำแหน่งที่ว่างนั้นมี รองผู้ช่วย เสนาธิการ แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
เป็นครั้งคราว

๑๒.๓.๓ ข้อยกเว้นในข้อ ๑๒.๓

๑๒.๓.๓.๑ ถ้าส่วนราชการใดจัดกำลังประกอบด้วยหน่วยกำลังรบ
และหน่วยบริการรวมอยู่ด้วยกัน ให้นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยกำลังรบ
ซึ่งเป็นกำลังหลัก และมีตำแหน่ง ขศ หรืออาวุโสในยศสูง เป็นผู้ทำการแทนเป็นการชั่วคราว

๑๒.๓.๓.๒ ถ้าส่วนราชการใดเป็นส่วนราชการสำหรับดำเนินการในหน้าที่
ทางเทคนิคโดยเฉพาะ หรือจัดกิจกรรมรวมหลายเทคนิค ให้ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรผู้มีหน้าที่ทาง
เทคนิค ซึ่งมีตำแหน่ง ขศ หรืออาวุโสในยศสูงของเทคนิคนั้น เป็นผู้ทำการแทนเป็นการชั่วคราว

๑๒.๓.๔ การจัดลำดับผู้มีอำนาจทำการแทน การทำการแทนตามความใน
ข้อ ๑๒. มีหลักเกณฑ์การจัดลำดับผู้ที่จะมีอำนาจทำการแทน ดังนี้

๑๒.๓.๔.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งสูง เป็นผู้ทำการแทน

๑๒.๓.๔.๒ ถ้าตำแหน่งเท่ากันให้ผู้มียศสูงทำการแทน

๑๒.๓.๔.๓ ถ้ามียศเท่ากันให้ผู้มีอาวุโสในยศสูงทำการแทน

๑๓. อำนาจหน้าที่ของผู้รักษาราชการ ผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ทำการแทน ผู้รักษาราชการ ผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ทำการแทน ที่สั่งการในตำแหน่งของส่วนราชการใด ย่อมมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการสั่งการต่าง ๆ ของตำแหน่งนั้น ตามกฎหมายเสมือนหนึ่งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

๑๔. อำนาจหน้าที่ของนายทหารประทวนที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวนที่ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตร เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถในการที่จะเลื่อนฐานะเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งตั้งยศทหารให้มีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่ทำหน้าที่นั้น

๑๕. อำนาจสั่งการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

๑๕.๑ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มอบหมาย มีอำนาจสั่งการได้ โดยวิธีเขียนว่า "รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม"

๑๕.๒ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หลายคน ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ตามมติคณะรัฐมนตรี

๑๖. อำนาจสั่งการของปลัดกระทรวงกลาโหม

๑๖.๑ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มอบหมาย ปลัดกระทรวงกลาโหม มีอำนาจ ทำการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๖.๒ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมี แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมทำการแทน ในนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับ การสั่ง อนุญาต ให้อนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำ เป็นการชั่วคราว

๑๗. อำนาจสั่งการของผู้ดำรงตำแหน่ง รอง ผู้ช่วย เสนาธิการ รองเสนาธิการ หรือ

ผู้ช่วยเสนาธิการ ผู้ดำรงตำแหน่ง รอง ผู้ช่วย เสนาธิการ รองเสนาธิการ หรือผู้ช่วยเสนาธิการของส่วนราชการใด มีอำนาจหน้าที่ในนามของผู้บังคับบัญชาส่วนราชการนั้น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๘. อำนาจสั่งการของผู้ดำรงตำแหน่งเทียบชั้นแม่ทัพ

หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ หรือหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัด

กระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ ที่เทียบเท่าตำแหน่งชั้นแม่ทัพจะมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้ข้าราชการตำแหน่งใด ภายใน ส่วนราชการนั้น ๆ มีอำนาจหน้าที่สั่งการในบางกรณีก็ได้

การสั่งการในนามของผู้บังคับบัญชา ให้เขียนว่า "รับคำสั่ง (ของผู้ดำรงตำแหน่ง)" ลงท้ายเรื่อง แล้วลงชื่อและตำแหน่งของผู้สั่งการข้างใต้ข้อความรับคำสั่ง

สำหรับกองทัพอากาศ ได้มีคำสั่งกองทัพอากาศ มอบอำนาจให้ รองผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารอากาศ (๑) และ (๒) เสนาธิการทหารอากาศ รองเสนาธิการทหารอากาศ (๑) และ (๒) ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายกำลังพล ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายข่าว ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธการ ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธบริการ เป็นผู้รับ มอบอำนาจหน้าที่สั่งการในนามของ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ในบางเรื่องไว้เป็นที่แน่นอนแล้ว

๑๕. ข้อความที่สั่งการขัดกัน ในบางกรณีผู้มีอำนาจสั่งการในตำแหน่งบางระดับมีข้อความ ขัดแย้งกันให้ผู้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติยึดหลักการดังนี้

๑๕.๑ ให้ถือสั่งการของผู้บังคับบัญชาผู้ดำรงตำแหน่งชั้นสูงกว่า

๑๕.๒ ถ้าเป็นการสั่งการของผู้บังคับบัญชา ผู้ดำรงตำแหน่งชั้นเดียวกัน ให้ถือปฏิบัติตามสั่งการ ครั้งหลังสุด

เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับ กห.ว่าด้วยการสั่งการและประชาสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๖

[Back](#)

การลา

๑. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติเกี่ยวกับการลา การอนุญาตให้ลา เป็นไปโดยถูกต้อง เรียบร้อย

๒. การลา แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท

๒.๑ การลาป่วย

๒.๒ การลาคลอดบุตร

๒.๓ การลากิจ

๒.๔ การลาพักผ่อนประจำปี

๒.๕ การลาอุปสมบท

๒.๖ การลาไปประกอบพิธีฮัจย์

๒.๗ การลาติดตามคู่สมรสไปต่างประเทศ

๒.๘ การลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

๓. การลาป่วย

๓.๑ ข้าราชการทหาร ในปีหนึ่งจะลาป่วยได้ไม่เกิน ๕๐ วัน เว้นแต่กรณีต่อไปนี้

๓.๑.๑ เจ็บป่วยเนื่องจากไปราชการในที่กัณดาร หรือในท้องที่ซึ่งมีโรคภัยชุมชุม หรือประสบอันตรายเนื่องจากปฏิบัติราชการ จะลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อไปได้อีก ๕๐ วัน รวมเป็น ๑๐๐ วัน

๓.๑.๒ เจ็บป่วย หรือประสบอันตรายเพราะกระทำการตามหน้าที่อันเนื่องจากไอพิษ วัตถุธาตุที่เป็นพิษ วัตถุระเบิด หรือ เชื้อโรคติดต่ออย่างร้ายแรง จะลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อไปได้อีก ๑๕๐ วัน รวมเป็น ๒๕๐ วัน

๓.๑.๓ เจ็บป่วยเนื่องจากประสบอันตรายเพราะกระทำการตามหน้าที่ในอากาศ ใต้น้ำ ใต้ดิน ทั้งขณะขึ้นลง หรืออยู่ในอากาศ ใต้น้ำ หรือใต้ดิน จะลาป่วยเพื่อรักษาตัวได้ ๓๖๕ วัน

๓.๑.๔ เจ็บป่วยเนื่องจากต้องกระทำหน้าที่พิเศษฝ่่าอันตรายตามที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จะลาป่วยเพื่อรักษาตัวได้ ๓๖๕ วัน

๓.๑.๕ เจ็บป่วยเนื่องจากต้องกระทำหน้าที่ในการรบ การสงคราม การปราบปรามการจลาจล หรือหน้าที่ตามกฎอัยการศึก หรือตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน จะลาป่วยเพื่อรักษาตัวได้ ๓๖๕ วัน

๓.๒ ข้อปฏิบัติในการลา

๓.๒.๑ ผู้ป่วยต้องเสนอใบลาแสดงอาการป่วยต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง ถ้าป่วยไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะลาด้วยวาจาก็ได้ ผู้ป่วยจะให้ผู้อื่นทำใบลาเสนอแทนตนก็ได้หากมีความเห็นหรือคำแนะนำของแพทย์ให้แนบมาด้วย

๓.๒.๒ ผู้ป่วยที่ได้ลาหยุดพักรักษาตัวครบกำหนดแล้ว แต่อาการป่วยยังไม่หาย จะหยุดพักรักษาตัวต่อไปอีก ให้เสนอใบลาต่อ ตามที่กล่าวข้างต้น

๓.๒.๓ ผู้ป่วยที่รักษาตัวอยู่ที่สถานพยาบาลของทหาร ไม่ว่าจะเป็นกรณีของผู้บังคับบัญชาส่งตัวไปรักษา หรือเข้าตัวไปป่วยรักษาตัวยังสถานพยาบาลของทหาร ไม่ต้องทำใบลาเสนอต่อผู้บังคับบัญชา แต่ให้ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ที่มีสถานพยาบาลวางระเบียบให้ส่วนราชการต้นสังกัดของผู้ป่วยกับสถานพยาบาลทำหลักฐานการป่วยให้ไว้ต่อกันนับตั้งแต่วันรับตัวไว้รักษาจนถึงวันออกจากสถานพยาบาลนั้น ทั้งนี้ การป่วยดังกล่าวให้ถือเป็นการลาป่วยตามข้อบังคับนี้ด้วย

๓.๒.๔ ถ้าผู้ป่วยเป็นทหารกองประจำการ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อลาไปรักษาตัวยังภูมิลำเนาที่ห่างไกลผู้บังคับบัญชาครบกำหนดลาแล้วยังไม่หายป่วยจะลารักษาตัวต่อไปอีกก็ดี หรือไปด้วยกิจธุระแล้วป่วยอยู่ยังภูมิลำเนาที่ดี ให้นำบัตรอนุญาตลาเสนอต่อกรมกองทหารที่ใกล้ หรือนายอำเภอท้องที่เพื่อวินิจฉัยอนุญาต

๓.๒.๕ การเขียนใบลาป่วย จำต้องกล่าวถึงอาการป่วย กำหนดวันลาตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด และบอกสถานที่ซึ่งพักรักษาตัวอยู่ด้วย

๓.๒.๖ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจอนุญาตให้ลาป่วย ให้เป็นไปตามตารางกำหนดอำนาจให้ลงท้ายข้อบังคับนี้

๓.๒.๗ ผู้ซึ่งลาป่วยเกินกำหนดที่กล่าวไว้ในข้อ ๓.๑ ให้ผู้บังคับบัญชาจัดการขอปลดออกจากประจำการ

๔. การลาคลอดบุตร

๔.๑ การลาคลอดบุตร ให้ลาได้ ๙๐ วัน โดยได้รับเงินเดือน และไม่ต้องมีใบรับรองแพทย์ ทั้งนี้สามารถจะลาก่อนหรือหลังวันคลอดก็ได้ แต่เมื่อรวมเวลาแล้วต้องไม่เกิน ๙๐ วัน

๔.๒ การลาคลอดบุตรคาบเกี่ยวกับการลาประเภทใด ซึ่งยังไม่ครบกำหนดวันลาของ การลาประเภทนั้น ให้ถือว่าการลาประเภทนั้นสิ้นสุดลง และให้นับเป็นการลาคลอดบุตรตั้งแต่วันเริ่มลาคลอดบุตร

๔.๓ ข้อปฏิบัติในการลา

๔.๓.๑ ข้าราชการทหาร ซึ่งประสงค์จะลาคลอดบุตร ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาตก่อนหรือในวันที่ลา เว้นแต่ไม่สามารถจะลงชื่อในใบลาได้ จะให้ผู้อื่นลาแทนก็ได้ แต่เมื่อสามารถลงชื่อได้แล้ว ให้เสนอใบลาโดยเร็ว

๔.๓.๒ ข้าราชการทหาร ซึ่งประสงค์จะลาคลอดบุตร ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้น ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือ หรือผู้บังคับการกองบินขึ้นไป เป็นผู้พิจารณาอนุญาต

๕. การลากิจ

๕.๑ ข้าราชการทหาร มีสิทธิลากิจ โดยได้รับเงินเดือนปีละไม่เกิน ๔๕ วันทำการ สำหรับทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร จะลาได้ไม่เกิน ๒๓ วันทำการ

๕.๒ ข้าราชการทหาร ที่ลาคลอดบุตร ตามข้อ ๔.๑ แล้ว หากประสงค์จะลากิจเพื่อเลี้ยงดูบุตร ให้มีสิทธิลาต่อเนื่องจากการลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน ๑๕๐ วันทำการ โดยไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนระหว่างลา

๕.๓ ข้าราชการทหาร จะลาออกไปต่างประเทศ ได้ดังนี้

๕.๓.๑ ลาไปประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย เช่น มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา เป็นต้น จะได้โดยได้รับเงินเดือนปีละไม่เกิน ๔๕ วันทำการ

๕.๓.๒ ลาไปประเทศในเอเชีย นอกจากที่กล่าวในข้อ ๕.๓.๑ จะลาเพิ่มจากกำหนดวันลาในข้อ ๕.๓.๑ ได้อีกไม่เกิน ๕ วันทำการ

๕.๓.๓ ลาไปประเทศในยุโรป อเมริกา แอฟริกา ออสเตรเลีย หรือประเทศอื่นนอกจากที่กล่าวในข้อ ๕.๓.๑ และข้อ ๕.๓.๒ จะลาเพิ่มจากกำหนดในข้อ ๕.๓.๑ ได้อีกไม่เกิน ๑๐ วันทำการ

๕.๕ ข้อปฏิบัติในการลากิจ

๕.๕.๑ ผู้ลากิจ ต้องเสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง จะลาแทนกันไม่ได้เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะหยุดราชการได้

สำหรับการลาตามข้อ ๕.๒ เมื่อมีเหตุจำเป็นก็อนุญาตให้หยุดราชการได้ทันที และถ้าลาไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะลาด้วยวาจาก็ได้

๕.๕.๒ การเขียนใบลากิจ จักต้องกล่าวถึงความประสงค์ของการลา กำหนดวันลาตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด และบอกสถานที่ซึ่งทางราชการจะติดต่อได้เสมอด้วย

๕.๕.๓ ผู้ลาก็ เมื่อมีเหตุจำเป็นจะลาต่ออีก ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง เว้นแต่เมื่ออยู่ต่างจังหวัด หรืออยู่ต่างประเทศ จึงให้ส่งใบลาโดยทางไปรษณีย์หรือทางอื่น ๆ แต่ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร จะลาต่อโดยวิธีนี้ได้ไม่เกิน ๕ วันทำการ

๕.๕.๔ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจอนุญาตให้ลาก็ ให้เป็นไปตามตารางกำหนดอำนาจให้ลาทำข้อยกข้อยกเว้น เว้นแต่การลาตามข้อ ๕.๔ อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

กรณีข้าราชการทหาร ลาไปนอกเขตประเทศไทยไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง เนื่องจากได้รับคำเชิญจากข้าราชการต่างประเทศ ให้หัวหน้าหน่วยชั้นสัญญาบัตร ณ ที่นั้นอนุญาตให้ลาได้

๕.๕.๕ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ลาก็ เว้นแต่กรณีการลาถึงเพื่อเลี้ยงดูบุตร ตามข้อ ๕.๑ และตามข้อ ๕.๓ ถ้าผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าไม่สมควร จะไม่อนุญาต หรือลดจำนวนวันลาตามใบลาลงได้ และมีราชการจำเป็นเกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาจะสั่งเรียกผู้ซึ่งลาไปแล้ว ให้กลับมาปฏิบัติราชการก็ได้

๖. การลาพักผ่อนประจำปี

๖.๑ ข้าราชการทหาร มีสิทธิลาพักผ่อนประจำปีในปีหนึ่งได้ ๑๐ วันทำการ โดยไม่ถือเป็นวันลา เว้นแต่ข้าราชการดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิลาพักผ่อนประจำปีในปีที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการยังไม่ถึง ๖ เดือน

๖.๑.๑ ผู้ซึ่งได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารครั้งแรก

๖.๑.๒ ผู้ซึ่งลาออกจากราชการเพราะเหตุส่วนตัว แล้วต่อมาได้รับการบรรจุกลับเข้ารับราชการ

๖.๑.๓ ผู้ซึ่งลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง แล้วต่อมาได้รับการบรรจุกลับเข้ารับราชการหลัง ๖ เดือน นับแต่วันออกจากราชการ

๖.๑.๔ ผู้ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการในกรณีอื่น และกรณีไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ แล้วต่อมาได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ

๖.๒ ข้อปฏิบัติในการลาพักผ่อนประจำปี

๖.๒.๑ ข้าราชการทหาร ซึ่งประสงค์จะลาพักผ่อนประจำปี ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้น ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือ หรือผู้บังคับการกองบิน ขึ้นไป เป็นผู้พิจารณาอนุญาต เว้นแต่การไปต่างประเทศระหว่างลาพักผ่อนประจำปี ให้นำความในข้อ ๕.๕.๔ มาใช้บังคับ

๖.๒.๒ ถ้าในปีใดข้าราชการทหารผู้ใดมิได้ลาพักผ่อนประจำปี หรือลาพักผ่อนประจำปีแล้ว ไม่ครบ ๑๐ วันทำการ ให้สะสมวันที่ยังมิได้ลาในปีนั้นรวมเข้ากับปีต่อ ๆ ไปได้ แต่วันลาพักผ่อนสะสมรวมกับวันลาพักผ่อนในปีปัจจุบันจะต้องไม่เกิน ๒๐ วันทำการ

๖.๒.๓ ผู้ที่ได้รับราชการติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ให้มีสิทธินำวันลาพักผ่อนสะสมรวมกับวันลาพักผ่อนในปีปัจจุบันได้ไม่เกิน ๓๐ วันทำการ

๖.๒.๔ การอนุญาตให้ลาพักผ่อนประจำปี ผู้มีอำนาจอนุญาตจะอนุญาตให้ลาพักผ่อนครั้งเดียว หรือหลายครั้งก็ได้ โดยมีให้เสียหายแก่ราชการ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะหยุดราชการได้

๖.๒.๕ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ลาพักผ่อนประจำปี ซึ่งได้หยุดราชการไปยังไม่ครบกำหนด ถ้ามีราชการจำเป็นเกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจอนุญาตจะเรียกตัวมาปฏิบัติราชการก็ได้

๗. การลาอุปสมบท

๗.๑ ข้าราชการทหาร จะลาอุปสมบทได้ไม่เกิน ๑๒๐ วัน ผู้ที่เคยอุปสมบทมาแล้ว จะลาอุปสมบทอีกไม่ได้

๗.๒ ข้อปฏิบัติในการลาอุปสมบท

๗.๒.๑ ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ผู้ใดจะลาอุปสมบทให้เสนอใบลาอุปสมบทต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เพื่อวินิจฉัย เมื่อเห็นควรจะอนุญาตแล้ว จึงรายงานเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ก่อนถึงกำหนดอุปสมบทไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

ข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร คงปฏิบัติการเสนอใบลาดังกล่าว ข้างต้น แต่ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับการเรือชั้น ๑ หรือผู้บังคับฝูงบิน เป็นผู้วินิจฉัย เมื่อเห็นควรจะอนุญาตแล้ว จึงรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาการกองพล ผู้บัญชาการกองเรือ หรือผู้บัญชาการกองพลบิน เป็นผู้พิจารณาอนุญาต

๗.๒.๒ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบทแล้ว เมื่อถึงวันลาได้หยุดราชการไปเพื่อเตรียมการอุปสมบท หากปรากฏว่ามีปัญหาอุปสรรคให้ไม่สามารถอุปสมบทตามที่ขออนุญาตเอาไว้ เมื่อได้รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการตามปกติและขอถอนวันลาอุปสมบทให้ผู้มีอำนาจอนุญาตให้ลาอุปสมบทอนุญาตให้ถอนวันลาอุปสมบทได้ โดยให้ถือว่าวันที่ได้หยุดราชการไปแล้วเป็นวันลาอีก

๗.๒.๓ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบท จะต้องอุปสมบทภายใน ๑๐ วัน นับตั้งแต่วันเริ่มลา

๗.๒.๔ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบทลาสิกขาเมื่อใด ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงทราบ และเข้าปฏิบัติราชการภายใน ๕ วัน นับแต่วันลาสิกขา สำหรับข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ต้องเสนอรายงานจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนอกนั้นเสนอถึงผู้อนุญาตให้ลาอุปสมบท

๘. การลาไปประกอบพิธีฮัจญ์

๘.๑ ข้าราชการทหารผู้นับถือศาสนาอิสลาม จะลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียได้ไม่เกิน ๑๒๐ วัน ผู้ที่เคยไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียมาแล้ว จะลาไปประกอบพิธีฮัจญ์อีกไม่ได้

๘.๒ ข้อปฏิบัติในการลาไปประกอบพิธีฮัจญ์

๘.๒.๑ ข้าราชการทหารผู้ใดจะลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะประเทศซาอุดีอาระเบีย ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เพื่อวินิจฉัย เมื่อเห็นควรจะอนุญาตแล้ว จึงรายงานเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ก่อนถึงกำหนดวันลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

๘.๒.๒ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์แล้ว เมื่อถึงวันลาได้หยุดราชการเพื่อเตรียมไปประกอบพิธีฮัจญ์ หากปรากฏว่ามีปัญหาอุปสรรคทำให้ไม่สามารถไปประกอบพิธีฮัจญ์ตามที่ขออนุญาตไว้ เมื่อได้รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการตามปกติและขอถอนวันลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์อนุญาตให้ถอนวันลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ได้ โดยให้ถือว่าวันที่ได้หยุดราชการไปแล้วเป็นวันลากิจ

๘.๒.๓ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จะต้องออกเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ภายใน ๑๐ วัน นับตั้งแต่วันเริ่มลา

๘.๒.๔ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อเดินทางกลับถึงประเทศไทยต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงทราบและเข้าปฏิบัติราชการภายใน ๕ วัน นับตั้งแต่วันที่เดินทางกลับประเทศไทย สำหรับข้าราชการชั้นสัญญาบัตร ต้องรายงานจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม นอกนั้นเสนอให้ผู้อนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์

๙. การลาติดตามคู่สมรสไปต่างประเทศ

๙.๑ ข้าราชการทหารผู้ใดประสงค์จะลาติดตามคู่สมรสซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ราชการต่างประเทศ การอนุญาตให้ลา คงอนุญาตให้ลาได้ตามระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศของคู่สมรส แต่รวมแล้วไม่เกิน ๔ ปี

๙.๒ ข้อปฏิบัติในการลาติดตามคู่สมรสไปต่างประเทศ

๙.๒.๑ ข้าราชการทหารผู้ใดประสงค์จะลาติดตามคู่สมรสซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ราชการต่างประเทศ ให้เสนอรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ลาได้ไม่เกิน ๒ ปี โดยไม่ได้รับเงินเดือนในกรณีจำเป็นอาจอนุญาตให้

ลาต่อไปได้อีกไม่เกิน ๒ ปี แต่เมื่อรวมแล้วไม่เกิน ๔ ปี ถ้าเกิน ๔ ปี ให้ข้าราชการทหารผู้นั้นลาออกจากราชการ

๕.๒.๒ การพิจารณาระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศของคู่สมรส ให้พิจารณาจากช่วงระยะเวลาที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศติดต่อกันครั้งเดียว โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในประเทศเดียวกันหรือไม่ เมื่อคู่สมรสหมดภารกิจในครั้งนั้น และได้เดินทางกลับมาปฏิบัติราชการประจำในประเทศไทยแล้ว ให้ถือว่าช่วงเวลาการปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศเป็นอันสิ้นสุดลง ต่อมาหากคู่สมรสได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างประเทศอีกในช่วงเวลาใหม่ จึงมีสิทธิที่จะลาติดตามคู่สมรสได้ใหม่

๕.๒.๓ ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด จะต้องใช้ดุลพินิจในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วยว่า หากอนุญาตให้ลาติดตามคู่สมรสได้แล้ว จะไม่ทำให้เสียหายแก่ราชการ

๑๐. การลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

๑๐.๑ การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ มี ๒ ประเภท คือ

๑๐.๑.๑ ประเภทที่ ๑ ได้แก่ การไปปฏิบัติงานในกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

๑๐.๑.๑.๑ การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก และเป็นวาระที่จะต้องส่งไปปฏิบัติงานในองค์การนั้น

๑๐.๑.๑.๒ รัฐบาลไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องส่งไปปฏิบัติงานตามความตกลงระหว่างประเทศ

๑๐.๑.๑.๓ ประเทศไทยต้องส่งไปปฏิบัติงานเพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประเทศตามความต้องการของรัฐบาลไทย

๑๐.๑.๒ ประเภทที่ ๒ ได้แก่ การไปปฏิบัติงานนอกเหนือจากประเภทที่ ๑

๑๐.๒ ข้าราชการทหาร ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑๐.๒.๑ เป็นข้าราชการทหารประจำการตลอดมา เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปี ก่อนถึงวันที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติงาน เว้นแต่ผู้ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การสหประชาชาติ กำหนดเวลา ๕ ปี ให้ลดเป็น ๒ ปี

สำหรับผู้ที่เคยไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ประเภทที่ ๒ มาแล้ว จะต้องใช้เวลาปฏิบัติราชการในส่วนราชการไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับตั้งแต่วันเริ่มกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหลังจากที่เดินทางกลับจากการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ประเภทที่ ๒ ครั้งสุดท้าย

๑๐.๒.๒ ผู้ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ประเภทที่ ๒ ต้องมีอายุไม่เกิน ๕๒ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติงาน

๑๐.๒.๓ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการมีความรู้ความสามารถเหมาะสม มีความประพฤติเรียบร้อย และไม่อยู่ในระหว่างสอบสวนว่ากระทำความผิดวินัย

การขอยกเว้น หรือผ่อนผันคุณสมบัติ ตามข้อ ๑๐.๒.๑ วรรคสอง และข้อ ๑๐.๒.๒ ให้เสนอเหตุผลความจำเป็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

๑๐.๒ ข้อปฏิบัติในการลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

๑๐.๒.๑ ข้าราชการทหาร ซึ่งประสงค์จะลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อพิจารณาโดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๑๐.๒.๒ ให้ข้าราชการทหาร ที่ได้รับการคัดเลือกให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อพิจารณาอนุญาต และมีคำสั่งให้ข้าราชการทหารผู้นั้นลาไปปฏิบัติงานได้โดยถือว่าเป็นการไปทำการใด ๆ อันจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๔ ปี สำหรับการไปปฏิบัติงานประเภทที่ ๑ หรือมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑ ปี สำหรับการไปปฏิบัติงานประเภทที่ ๒ โดยไม่ได้รับเงินเดือน เว้นแต่อัตราเงินเดือนที่ได้รับจากองค์การระหว่างประเทศ ต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น ให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนจากทางราชการสมทบ ทั้งเมื่อรวมกับเงินเดือนจากองค์การระหว่างประเทศแล้วไม่เกินอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ข้าราชการทหารผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น

๑๐.๒.๓ ข้าราชการทหาร ที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ หากประสงค์จะไปปฏิบัติงานต่อ ให้เสนอเรื่องราวพร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณาอนุญาต และมีคำสั่งให้ข้าราชการทหารผู้นั้นไปปฏิบัติงานได้โดยถือว่าเป็นการไปทำการใด ๆ อันจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการได้อีก แต่เมื่อรวมแล้วต้องไม่เกิน ๔ ปี

การอนุญาตให้ข้าราชการทหารผู้ใด ไปปฏิบัติงานประเภทที่ ๒ เกินกว่า ๑ ปี ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการในช่วงเวลาที่ไปปฏิบัติงาน เกิน ๑ ปีด้วย

๑๐.๒.๔ เมื่อกระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งให้ข้าราชการทหารไปปฏิบัติงาน ตามข้อ ๑๐.๒.๒ หรือให้ไปปฏิบัติงานต่อ หรือให้ออกจากราชการตามข้อ ๑๐.๒.๓ แล้วให้ส่วนราชการ

ต้นสังกัดของข้าราชการทหารผู้นั้น ส่งสำเนาคำสั่งดังกล่าวให้กระทรวงการคลังและองค์กรกลางบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

๑๐.๒.๕ ข้าราชการทหาร ที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ต้องทำหนังสือสัญญาของข้าราชการทหารที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศและหนังสือสัญญาค้ำประกัน ให้กลับมารับราชการในส่วนราชการกระทรวงกลาโหมเป็นเวลาหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่ไปปฏิบัติงาน ข้าราชการทหารผู้ใดไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศแล้วไม่กลับมารับราชการ หรือกลับมารับราชการไม่ครบกำหนดตามสัญญาให้ชดใช้เบี้ยปรับแต่งราชการ ดังนี้

๑๐.๒.๕.๑ ไม่กลับเข้ารับราชการเลย ให้ชดใช้เป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนเดือนสุดท้ายที่ได้รับ คูณด้วยระยะเวลาที่ลาไปปฏิบัติงานที่คิดเป็นเดือนเศษของเดือนถ้าเกิน ๑๕ วัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน

๑๐.๒.๕.๒ กลับมารับราชการไม่ครบกำหนดตามสัญญา ให้ชดใช้เบี้ยปรับตามข้อ ๑๐.๒.๕.๑ ลดลงตามส่วน

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด เมื่อจัดทำแล้วให้ส่งให้กระทรวงการคลัง และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน แห่งละ ๑ ชุดด้วย

๑๐.๒.๖ ข้าราชการทหาร ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ เมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ให้รายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันถัดจากวันเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน และให้รายงานผลการไปปฏิบัติงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การรายงานผลการไปปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้แบบรายงานการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ตามที่กำหนดไว้ท้ายข้อบังคับนี้

๑๑. การนับวันลา

๑๑.๑ การนับวันลาตามข้อบังคับนี้ ให้นับตามปีงบประมาณ

๑๑.๒ การนับวันลาเพื่อประโยชน์ในการเสนอหรือจัดส่งใบลา อนุญาตให้ลา และคำนวณวันลา ให้นับต่อเนื่องกัน โดยนับวันหยุดราชการที่อยู่ในระหว่างวันลาประเภทเดียวกันรวมเป็นวันลาด้วย เว้นแต่การนับเพื่อประโยชน์ในการคำนวณวันลาสำหรับวันลากิจและวันลาพักผ่อน ให้นับเฉพาะวันทำการ

๑๑.๓ การลาป่วย หรือลากิจซึ่งมีระยะเวลาต่อเนื่องกัน จะเป็นในปีเดียวกันหรือไม่ก็ตาม ให้นับเป็นการลาครั้งหนึ่ง ถ้าจำนวนวันลาครั้งหนึ่งรวมกันเกินอำนาจของผู้มีอำนาจอนุญาตระดับใด ให้เสนอใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาต

๑๑.๔ ข้าราชการทหาร ที่ถูกเรียกกลับมาปฏิบัติราชการระหว่างการลา ให้ถือว่าการลาเป็นอันหมดเขตเพียงวันก่อนวันเดินทางกลับ และวันราชการเริ่มต้นตั้งแต่วันออกเดินทางกลับเป็นต้นไป

๑๑.๕ ข้าราชการทหาร ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลา หากประสงค์จะยกเลิกวันลาที่ยังไม่ได้หยุดราชการ ให้เสนอขอถอนวันลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาตให้ลา และให้ถือว่าการลาเป็นอันหมดเขตเพียงวันที่ขอถอนวันลานั้น

๑๒. ใบลาป่วย ใบลาคลอดบุตร ใบลากิจ และใบลาพักผ่อนประจำปี ให้เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาชั้นที่มีอำนาจให้ลา

๑๓. การรายงานการลา

ข้าราชการทหารผู้ใด ได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการ ณ หน่วยงานอื่นใดของทางราชการ หากประสงค์จะลาป่วย ลาคลอดบุตร ลากิจ ลาพักผ่อนประจำปี ในช่วงเวลาที่ไปช่วยราชการ ให้เสนอขออนุญาตลาต่อผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่ไปช่วยราชการ แล้วให้หน่วยงานนั้นรายงานจำนวนวันลาให้ส่วนราชการต้นสังกัดของผู้นั้นทราบ อย่างน้อยปีละครั้ง

การลาประเภทอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เสนอขออนุญาตลาต่อส่วนราชการต้นสังกัดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับการลาประเภทนั้น

๑๔. ข้าราชการทหารผู้ใด ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้อันเนื่องมาจากเหตุการณ์พิเศษ ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลทั่วไปในท้องถิ่นนั้น หรือเหตุการณ์พิเศษซึ่งเกิดขึ้นกับข้าราชการทหารผู้นั้น และมิได้เกิดจากความประมาทเลินเล่อ หรือความผิดของข้าราชการทหารผู้นั้นเอง โดยเหตุการณ์พิเศษ ดังกล่าวร้ายแรงจนเป็นเหตุขัดขวางทำให้ไม่สามารถมาปฏิบัติราชการ ณ สถานที่ตั้งปกติ ให้ข้าราชการทหารผู้นั้นรับรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งอุปสรรคขัดขวางที่ทำให้มาปฏิบัติราชการไม่ได้ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ทันทีในวันแรกที่สามารถมาปฏิบัติราชการได้

สำหรับหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เห็นว่าการที่ข้าราชการทหารผู้นั้นมาปฏิบัติราชการไม่ได้เป็นเพราะเหตุการณ์พิเศษตามวรรคหนึ่งจริง ให้สั่งให้การหยุดราชการของข้าราชการทหารผู้นั้นไม่นับเป็นวันลาตามจำนวนวันที่ไม่สามารถมาปฏิบัติราชการได้อันเนื่องมาจากเหตุการณ์พิเศษดังกล่าว

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เห็นว่าการที่ไม่สามารถมาปฏิบัติราชการยังไม่สมควรถือเป็นพฤติกรรมพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวันที่ข้าราชการทหารผู้นั้นไม่มาปฏิบัติราชการ เป็นวันลาิจ

๑๕. การควบคุมให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้

ให้หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ จัดทำบัญชีลงเวลาการปฏิบัติราชการของข้าราชการทหารในสังกัด หรือจะใช้เครื่องบันทึกเวลาการปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ในกรณีจำเป็น ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ จะกำหนดวิธีลงเวลาปฏิบัติราชการ หรือวิธีควบคุมการปฏิบัติราชการของข้าราชการทหารที่มีการปฏิบัติราชการในลักษณะพิเศษเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้อง มีหลักฐานให้สามารถตรวจสอบวันเวลาการปฏิบัติราชการได้ด้วย

๑๖. บัตรอนุญาตและใบลา

๑๖.๑ ทหารซึ่งมียศตั้งแต่ สิบเอก จ่าเอก หรือจ่าอากาศเอก ลงมา และพลทหารเมื่อผู้บังคับบัญชาอนุญาตให้ลา หรือไปราชการโดยลำพัง ต้องมีบัตรอนุญาตตามแบบท้ายข้อบังคับนี้ไปด้วยคือ

๑๖.๑.๑ ถ้าอนุญาตให้ลา หรือไปราชการโดยลำพังไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง ให้ใช้บัตร

อนุญาต แบบ ๑

๑๖.๑.๒ ถ้าอนุญาตให้ลา หรือไปราชการโดยลำพัง เกิน ๒๔ ชั่วโมง ให้ใช้บัตร

อนุญาตลา แบบ ๒

๑๖.๒ การลา ให้ใช้ใบลาและแบบรายงาน ตามแบบท้ายข้อบังคับ ดังนี้

๑๖.๒.๑ ใบลาป่วย ให้ใช้แบบ ๓

๑๖.๒.๒ ใบลาคลดบุตร ให้ใช้แบบ ๔

๑๖.๒.๓ ใบลากิจ ให้ใช้แบบ ๕

๑๖.๒.๔ ใบลาพักผ่อนประจำปี ให้ใช้แบบ ๖

๑๖.๒.๕ ใบลาขออนุญาตอุปสมบท ให้ใช้แบบ ๗

๑๖.๒.๖ ใบอนุญาตอุปสมบทสำหรับข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้แบบ ๘
สำหรับข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ให้ใช้แบบ ๙

๑๖.๒.๗ ใบลาไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย
ให้ใช้แบบ ๑๐

๑๖.๒.๘ ใบลาติดตามคู่สมรส ให้ใช้แบบ ๑๑

๑๖.๒.๙ ใบลาไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ให้ใช้แบบ ๑๒

๑๖.๒.๑๐ ใบลาอยู่ปฏิบัติงานต่อในองค์การระหว่างประเทศ ให้ใช้แบบ ๑๓

๑๖.๒.๑๑ รายงานการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ให้ใช้แบบ ๑๔

๑๖.๒.๑๒ ใบขอยกเลิกวันลา ให้ใช้แบบ ๑๕

๑๗. การลาที่ถูกต้องประจำปี

๑๗.๑ ลาป่วย ในรอบปีเกิน ๔๕ วัน (ยกเว้นป่วยเนื่องจากอุบัติเหตุราชการ)

๑๗.๒ ลากิจ ในรอบปีเกินกว่า ๒๓ วันทำการ

๑๗.๓ ลาป่วย และ ลากิจ ในรอบปีรวมกันเกิน ๖๐ วัน ยกเว้นการลาป่วยเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ สำหรับวันลากิจให้นับเฉพาะวันทำการ

๑๗.๔ ลาอุปสมบท ในรอบปีพิจารณาบำเหน็จ เกิน ๑๒๐ วัน

๑๗.๕ ลาคลอดบุตร เกิน ๕๐ วัน

การนับวันลากิจ หรือลาป่วย ให้นับในห้วงตั้งแต่ ๑ ส.ค. ของปีที่แล้ว จนถึง ๓๑ ก.ค. ของปีพิจารณาบำเหน็จประจำปี

๑๘. อำนาจให้ลา

ผู้บังคับบัญชาชั้น	อนุญาตลาป่วย ได้คราวหนึ่ง ไม่เกิน	อนุญาตลากิจ ได้คราวหนึ่ง ไม่เกิน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	๓๖๕ วัน	ตามที่เห็นควร
ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	๑๘๐ วัน	ตามที่เห็นควร
ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ		
หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ		
แม่ทัพ	๘๐ วัน	๖๐ วันทำการ
ผู้บัญชาการกองพล ผู้บัญชาการกองเรือ	๖๐ วัน	๘๕ วันทำการ
หรือ ผู้บัญชาการกองพลปืน		
ผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือ หรือผู้บังคับการกองบิน	๔๕ วัน	๓๐ วันทำการ
ผู้บังคับการกองพัน ผู้บังคับการเรือชั้น ๑ หรือผู้บังคับฝูงบิน	๒๑ วัน	๑๕ วันทำการ
ผู้บังคับการเรือชั้น ๒ ต้นเรือชั้น ๑ หรือผู้บังคับหมวดบินชั้น ๑	๑๕ วัน	๗ วันทำการ
ผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับการเรือชั้น ๓ หรือต้นเรือชั้น ๒ หรือ	๗ วัน	๓ วันทำการ
ผู้บังคับหมวดบินชั้น ๒		
ผู้บังคับหมวด ต้นเรือชั้น ๓ หรือผู้บังคับหมวดบินชั้น ๓	๓ วัน	๓ วันทำการ

เอกสารอ้างอิง ๑. ข้อบังคับ กห.ว่าด้วยการลา พ.ศ.๒๕๓๕

๒. ระเบียบ ทอ.ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการพิจารณาบำเหน็จประจำปี
พ.ศ.๒๕๓๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

[Back](#)

การรายงานด่วน

๑. เหตุสำคัญที่ต้องรายงานด่วน คือ

๑.๑ เรื่องที่เกี่ยวกับความประพฤติของทหาร ซึ่งเป็นไปในทางเสื่อมเกียรติ หรือชื่อเสียงของทหารอย่างร้ายแรง หรือต้องหาในคดีอาญาเป็นคดีอุกฉกรรจ์

๑.๒ เรื่องทหารถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัสเนื่องจากการทำลายชีวิตตนเอง

๑.๓ เมื่อเกิดโรคภัย อักเสบ อุทกภัย วาตภัย การก่อวินาศกรรม หรือเกิดอุบัติเหตุอื่น ๆ ขึ้นในบริเวณสถานที่ของทหาร หรือเรือ หรืออากาศยาน จนเป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์ หรือเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทรัพย์สินของทางราชการ

๑.๔ เหตุซึ่งเกิดจากการทะเลาะวิวาทจนถึงใช้อาวุธทำการต่อสู้กันขึ้นในหมู่ทหารด้วยกันเอง หรือกับบุคคลอื่นจนถึงแก่ความตาย

๑.๕ เมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้นแก่คนหรือสัตว์ในหรือใกล้ที่ตั้งหน่วยทหาร

๑.๖ เมื่อเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ขึ้นแก่ทหารจนถึงแก่ความตาย เช่น ถูกอาวุธหรือกระสุนปืน ตกจากที่สูง รถคว่ำ เรือล่ม อากาศยานอุบัติเหตุเป็นต้น

๑.๗ เหตุที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างร้ายแรง

๑.๘ เหตุที่จะทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในกรมกองทหาร เช่น มีผู้มาชักชวนให้เปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือมีผู้คิดจะทำร้ายผู้บังคับบัญชาเป็นต้น

๒. การกำหนดความรับผิดชอบในการรายงานด่วน

๒.๑ นขต.ทอ.

เมื่อมีเหตุสำคัญจะต้องรายงานด่วน ให้รายงาน ผบ.ทอ.ทราบโดยด่วนผ่าน สปก.ทอ.และถ้าเรื่องใดสมควรจะสอบสวนเพิ่มเติมอย่างใดอีก ให้ดำเนินการให้เรียบร้อย แล้วรายงานผลตามสายงานปกติจนถึง ผบ.ทอ.อีกครั้งหนึ่ง เพื่อหน่วยเกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการต่อไป

๒.๒ สปก.ทอ.

๒.๒.๑ เมื่อได้รับรายงานตามข้อ ๒.๑ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๒.๒.๑.๑ ถ้าเป็นรายงานด่วนตามข้อ ๑.๑ ถึง ๑.๖ ให้ หน.เวร ฝสธ. สปก.ทอ.รายงาน ผบ.ทอ.ทราบโดยด่วน ตามสายงาน สปก.ทอ.พร้อมกับรีบแจ้งให้ สบ.ทอ.ทราบอีกทางหนึ่งด้วย

๒.๒.๑.๒ ถ้าเป็นรายงานด่วนตามข้อ ๑.๗ หรือ ๑.๘ ให้ หน.เวร ฝสธ. สปก.ทอ.รายงาน ผบ.ทอ.ทราบโดยด่วน ตามสายงานของ สปก.ทอ.พร้อมกับดำเนินการรายงานด่วนจาก ทอ.ไปยัง สอ.บก.ทหารสูงสุด และสำนักงานสารนิเทศน์ สน.ทบ.ทหารสูงสุด

๓. **ข้อปฏิบัติในการรายงานด่วน** จะรายงานด้วยวาจา หรือด้วยเครื่องมือสื่อสารก็ได้ แล้วรายงานเป็นเอกสารหรือลายลักษณ์อักษรตามไปภายหลัง แต่ข้อความที่รายงานนั้นจะต้องกล่าวให้ชัดเจน เข้าใจง่าย โดยสังเขปตามเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งควรมีข้อความดังนี้

๓.๑ วัน เดือน ปี และสถานที่เกิดเหตุ

๓.๒ เรื่องที่เกิดขึ้น (บอก ยศ ชื่อ สังกัดหรือตำแหน่งผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน)

๓.๓ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ได้สั่งการและจัดการไปแล้วอย่างไรบ้าง

๓.๔ ความเห็นของผู้รายงาน ว่าควรจะได้จัดการในเรื่องนี้อย่างใดต่อไป

๔. **ข้อพิจารณาความหมายคำว่ารายงานด่วน** คำว่า "ด่วน" ในที่นี้ ไม่ได้กำหนดห้วงเวลาไว้ว่าเท่านั้น เท่านั้นชั่วโมง ในทางปฏิบัติให้ถือว่าเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญที่จะรายงานตามข้อ ๑ แล้วให้รายงานทันทีที่ทราบเหตุการณ์นั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการรายงานด่วน พ.ศ.๒๕๑๑
- คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ ๒๕๓/๒๐ ลง ๘ พ.ย.๒๐ เรื่อง การรายงานด่วน

[Back](#)

การรายงานตนเอง

๑. ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรผู้ได้ย้ายตำแหน่งให้ผู้นั้นรายงานผู้บังคับบัญชาเดิม ซึ่งขาดการบังคับบัญชาทุกตำแหน่งตามลำดับตั้งแต่ชั้นต่ำขึ้นไป และรายงานต่อผู้บังคับบัญชาใหม่ทุกตำแหน่ง ตามลำดับชั้นตั้งแต่ชั้นสูงลงมาถึงผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตน

๒. โดยปกติต้องรายงานภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่ได้ทราบเหตุการณ์ที่จะต้องรายงานเป็นต้นไป

๓. ให้รายงานด้วยวาจาโดยบอกยศ, นาม, ตำแหน่ง และเรื่องราว ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงให้ผู้รับรายงานทราบ หากรายงานด้วยวาจาไม่ได้ ก็ให้รายงานด้วยหนังสือหรือเขียนลงในสมุดที่เจ้าหน้าที่จัดทำไว้

๔. ให้ผู้บังคับบัญชาเดิมของผู้รายงานตนเอง รับผิดชอบส่งตัวผู้ย้ายไปยังสังกัดใหม่โดยเร็วพร้อมทั้งหลักฐานทางด้านกำลังพล หากมีความจำเป็นที่จะส่งตัวไม่ได้ก็ให้ติดต่อผู้บังคับบัญชาใหม่ทราบ

อนึ่ง เมื่อผู้บังคับบัญชาเดิมได้ส่งตัวผู้ย้ายเมื่อใด ก็ให้ผู้ย้ายไปรายงานต่อผู้บังคับบัญชาคนใหม่เมื่อนั้น (ภายใน ๒๔ ชั่วโมง) ถ้าย้ายต่างจังหวัดให้นับเวลาเมื่อไปถึงที่พัก

๕. การแต่งกายของผู้รายงานตนเอง ให้ใช้ชุดปกติคอพับแขนยาว อินทรีนุแจ้ง (ไม่ผูกผ้าผูกคอ)

๖. สำหรับข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ให้ปฏิบัติตามโดยอนุโลม

เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับ กท.ว่าด้วยการรายงานตนเอง

การรายงานเมื่อต้องหาในคดีอาญา หรือคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย

๑. ข้าราชการ ทหารกองประจำการ และนักเรียนทหารสังกัด ทอ.ผู้ใดตกเป็นผู้ต้องหา หรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาข้อหาความผิดที่สูงกว่าความผิดลหุโทษ ให้ผู้นั้นรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงทันทีในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ แต่ต้องไม่เกิน ๕ วันทำการ นับตั้งแต่ทราบการตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย และได้รับอนุญาตให้ประกันตัว หรือมิได้ถูกควบคุมตัวอยู่ในอำนาจฝ่ายทหาร ถ้าตกเป็นผู้ต้องหาหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในความผิดลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ ให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงภายใน ๑๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย และทราบข้อหาดังกล่าว

๒. ข้าราชการ ทหารกองประจำการ และนักเรียนทหาร สังกัด ทอ.ผู้ใด ถูกฟ้องในคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย ให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงภายใน ๑๕ วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับความคำฟ้อง

๓. ข้าราชการกลาโหมนอกประจำการที่รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญ หรือข้าราชการกลาโหมพลเรือนนอกประจำการที่รับบำนาญ เมื่อต้องหาในคดีอาญา ถูกฟ้องในคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย ถ้าผู้นั้นสังกัด บก.ทอ.ให้ยื่นรายงานต่อ กพ.ทอ. นอกนั้นให้ยื่นรายงานต่อหน่วยที่ตนสังกัดอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แล้วแต่กรณี

๔. ลูกจ้าง สังกัด ทอ.ผู้ใดตกเป็นผู้ต้องหา หรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย ให้รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงภายใน ๗ วัน

๕. การรายงานตามข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ หรือข้อ ๔ นั้น จะต้องรายงานทุกกรณี ไม่ว่าจะต้องคดีโดยการตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย และไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาที่ถูกสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร นอกจากนั้นจะต้องแจ้งเรื่องราวอันเป็นสาระสำคัญไว้ในรายงานด้วย

๖. ผู้บังคับบัญชาของผู้ต้องคดีมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะจัดให้มีการรายงานตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แล้วเสนอรายงานนั้นไปตามลำดับชั้นผ่าน สบ.ทอ.และให้ สบ.ทอ.พิจารณาดำเนินการดังนี้

๖.๑ ถ้าเป็นข้าราชการ หรือข้าราชการกลาโหมนอกประจำการที่รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญ หรือข้าราชการกลาโหมพลเรือนนอกประจำการที่รับบำนาญ เมื่อต้องหาในคดีอาญา (เว้นคดีขึ้นศาลทหาร) คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย ให้ดำเนินการเสนอรายงานไปตามลำดับชั้นจนถึงรมว.กท. ตามคำสั่งทหารที่ ๖๐/๑๕๕๓ ลง ๘ พ.ค.๘๒ เรื่อง ให้ข้าราชการรายงานเมื่อต้องหาในคดี

อาญาหรือคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย หรือข้อบังคับทหารที่ ๑๑/๑๖๕๓๖ ลง ๑๔ พ.ย.๒๔๘๒ ว่าด้วย

การแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร หรือข้อบังคับทหารที่ ๓/๔๖๒๘ ลง ๑๓ มิ.ย.๒๔๘๒ ว่าด้วย

ข้าราชการกลาโหมพลเรือน แล้วแต่กรณี

๖.๒ ถ้าเป็นทหารกองประจำการ ลูกจ้าง หรือนักเรียนทหาร สังกัด ทอ. ให้เสนอ
รายงานไปตามลำดับชั้นจนถึง ผบ.ทอ.

๗. คดีใดเข้าเกณฑ์จะต้องรายงานด่วนตามข้อบังคับ กท.ว่าด้วยการรายงานด่วน
พ.ศ.๒๕๑๑ ลง ๒๒ ม.ก.๑๑ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดของผู้ต้องคดีรายงานด่วนตามข้อบังคับนั้น
ด้วย

๘. การรายงานตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ ให้รายงานตามแบบ

เอกสารอ้างอิง - คำสั่ง ทอ.(เฉพาะ) ที่ ๒๐๒/๔๑ ลง ๒๒ ต.ก.๔๑

เรื่อง การรายงานเมื่อต้องคดี

[Back](#)

การรายงานตัวเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม

๑. **วัตถุประสงค์** เพื่อให้การปฏิบัติในการรายงานตัวของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อมเป็นไปด้วยความเหมาะสม

๒. **ผู้ที่จะต้องรายงาน** ข้าราชการทหาร และข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่บรรจุในตำแหน่งอัตราทหาร

๓. **การรายงานตัว** การรายงานโดยการแสดงตนเอง เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและมีคำสั่งให้เตรียมพร้อม

๔. **การปฏิบัติเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉิน และมีคำสั่งให้เตรียมพร้อม** ให้ข้าราชการทหาร และข้าราชการกลาโหมพลเรือน ทุกคน รวมทั้งผู้อยู่ในระหว่างลา ปฏิบัติดังนี้

๔.๑ ให้รายงานตัวที่หน่วยต้นสังกัด หรือหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา โดยทันที

๔.๒ กรณีที่อยู่ในระหว่างเดินทางไปราชการที่หน่วยใด ให้ไปรายงานตัว ณ ที่ตั้งของหน่วยที่ไปราชการนั้น แล้วติดต่อมายังหน่วยต้นสังกัด หรือหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาโดยทันที

๔.๓ กรณีที่ไม่สามารถไปรายงานตัว ตามข้อ ๔.๑ และ ๔.๒ ได้ ก็ให้ไปรายงานตัวยังหน่วยทหาร หรือส่วนราชการที่อยู่ใกล้ที่สุดก่อน แล้วแจ้งให้หน่วยต้นสังกัด หรือหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาทราบโดยด่วน พร้อมกับชี้แจงเหตุขัดข้องไว้เป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมหลักฐาน

๕. **การปฏิบัติเมื่อศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ สั่งให้มีการเตรียมพร้อมตามแผนยุทธการหรือคำสั่งใด** ให้ข้าราชการทหาร และข้าราชการกลาโหมพลเรือนทุกคน รวมทั้งผู้ที่อยู่ในระหว่างลา ที่อยู่ในหน่วยเตรียมพร้อม

๕.๑ ผู้ใดมีหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ ให้ไปรายงานตัวตามระเบียบที่ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ กำหนด

๕.๒ ผู้ที่จะต้องปฏิบัติตามแผนยุทธการหรือคำสั่งใด ให้ไปรายงานตัวตามที่แผนยุทธการหรือคำสั่งนั้น กำหนด

๖. หน่วยที่รับรายงานตัว

๖.๑ หน่วยต้นสังกัดหรือหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา

๖.๑.๑ จัดทำสมุดรายงานตัว

๖.๑.๒ จัดเจ้าหน้าที่ประจำไว้สำหรับรับรายงานตัว

๖.๑.๓ รายงานขอข้าราชการทหาร และข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่มา รายงานตัวและที่ไม่มารายงานตัว ให้ผู้บัญชาการทหารอากาศทราบโดยด่วน

๖.๒ หน่วยที่รับรายงานตัวจากผู้ที่มีใ้ได้อยู่ในสังกัด

๖.๒.๑ ทำบัญชีหลักฐานการรายงานตัวส่งไปยังหน่วยต้นสังกัดโดยด่วน

๖.๒.๒ หากมีความจำเป็นจะต้องให้ผู้นั้นช่วยราชการอยู่ก่อน ก็ให้แจ้งหรือติดต่อให้หน่วยต้นสังกัดทราบ เพื่อขอตัวไว้ช่วยราชการต่อไป

เอกสารอ้างอิง ระเบียบ ทอ.ว่าด้วย การรายงานตัวเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินและการเตรียมพร้อม

พ.ศ.๒๕๓๔

[Back](#)

การรับส่งหน้าที่ราชการ

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการรับส่งหน้าที่ราชการ ตามข้อบังคับ
กระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม
พ.ศ.๒๕๐๒ หมวด ๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีรายละเอียดในการ
ปฏิบัติได้ชัดเจนถูกต้องและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กรณีต้องรับส่งหน้าที่ราชการและการปฏิบัติงานในงานรับส่งหน้าที่ราชการ

๑. เมื่อมีการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการ ให้ผู้บังคับบัญชา
จัดการให้มีการรับส่งหน้าที่กันโดยเร็ว

๒. ในกรณีย้ายข้าราชการซึ่งเป็นการสับเปลี่ยนตำแหน่งให้รับส่งหน้าที่กันตามลำดับ
จากคนสุดท้ายในชุดการย้ายนั้นขึ้นไป เว้นแต่การรอรับส่งหน้าที่ตามลำดับนั้นไม่เป็นการสะดวก
แก่ราชการ หรือมีวิธีอื่นใดที่จะทำให้รับส่งหน้าที่กันได้เร็วกว่านี้ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาทั้งสองฝ่าย
ตกลงกัน

๓. ในกรณีย้ายข้าราชการซึ่งมิใช่เป็นการสับเปลี่ยนตำแหน่งและยังมิได้มีคำสั่งให้ผู้ใด
มาครองตำแหน่งนั้นแทน หรือในกรณีให้ข้าราชการออกจากราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาเรียบพิจารณา
ดำเนินการให้ผู้ถูกย้าย หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการได้ส่งมอบหน้าที่ให้กับข้าราชการผู้ใดผู้หนึ่ง
ให้เป็นการเสร็จสิ้นไปเสียตอนหนึ่งก่อน

การปฏิบัติขณะที่ยังไม่มีผู้รับส่งหน้าที่ราชการ

ในระหว่างการส่งมอบหน้าที่ ให้ผู้ถูกย้ายหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการมีอำนาจหน้าที่
และรับผิดชอบในตำแหน่งเดิมต่อไปจนกว่าจะได้ส่งมอบหน้าที่ให้กับผู้มารับหน้าที่เป็นการ
เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

บัญชีประกอบการรับส่งหน้าที่มีดังนี้

๑ บัญชีกำลังพล	ตามแบบผนวก ก
๒ บัญชีอาวุธ	ตามแบบผนวก ข
๓ บัญชีเงิน	ตามแบบผนวก ค
๔ บัญชีพัสดุ	ตามแบบผนวก ง
๕ บัญชียานพาหนะและสัตว์พาหนะ	ตามแบบผนวก จ
๖ บัญชีงานหรือกิจการหรือโครงการ	ตามแบบผนวก ฉ

๗	บัญชีคดี	ตามแบบผนวก ข
๘	บัญชีผลการตรวจกิจการทั่วไป
ของกรมจเรทหารอากาศ	ตามแบบผนวก ช
๙	บัญชีผลการตรวจสอบภายในสำนัก
งานตรวจบัญชีทหารอากาศ	ตามแบบผนวก ฅ
๑๐	บัญชีผลการตรวจเยี่ยมของ
สายวิทยาการต่าง ๆ	ตามแบบผนวก ญ
๑๑	บัญชีอื่น ๆ	ตามแบบผนวก กู

การจัดทำเอกสารการรับส่งหน้าที่ราชการ

เอกสารรับส่งหน้าที่ ให้ทำขึ้นเป็น ๓ ชุด เก็บไว้ ณ ที่ทำการเป็นหลักฐาน ๑ ชุด
ผู้ส่งเก็บรักษาไว้ ๑ ชุด อีก ๑ ชุด สำเนาเสนอผู้บังคับบัญชาโดยตรงทราบภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่
วันรับส่งหน้าที่เสร็จ

การรับส่งหน้าที่ราชการ

๑. ให้ผู้ส่งหน้าที่ ส่งมอบรายงานประจำตัวของข้าราชการในสังกัดแก่ผู้รับหน้าที่
ถ้ามีกิจการที่จะปฏิบัติค้างอยู่หรือโครงการที่จะดำเนินการต่อไป ก็ให้ชี้แจงแก่ผู้รับหน้าที่ทราบด้วย
๒. เมื่อได้รับส่งหน้าที่กัน ณ ที่ทำการ เป็นการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับหน้าที่
ประชุมผู้อยู่ในบังคับบัญชา แล้วชี้แจงและมอบหมายการบังคับบัญชาให้แก่ผู้รับหน้าที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง - ระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการรับส่งหน้าที่ราชการ พ.ศ.๒๕๓๐

- ระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการรับส่งหน้าที่ราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๑

การเข้าสมาคม การเข้าศึกษา หรือบอกความในราชการ

๑. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้าราชการทหารและลูกจ้างทราบแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยชัดแจ้ง

๒. นิยามศัพท์

๒.๑ สมาคม หมายถึง การประชุม การเข้าร่วมพวกร่วมคณะ การคบค้าสมาคม หรือที่ประชุมของหลายคน รวมกันด้วยจุดประสงค์เพื่อประโยชน์บางประการ ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย จึงจะถือว่าเป็นนิติบุคคล

๒.๒ สโมสร หมายถึง ที่สำหรับร่วมประชุมกัน คบหากัน ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย จึงจะถือว่าเป็นนิติบุคคล

๒.๓ องค์กร หมายถึงกิจการที่จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นสาธารณะประโยชน์หรือเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ หรือช่วยเหลือในการครองชีพ หรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยทั่วไป การจัดตั้งองค์กรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายจึงจะถือว่าเป็นนิติบุคคล

๓. ห้ามข้าราชการทหาร ลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงกลาโหม นอกจากข้าราชการการเมืองเข้าเป็นสมาชิก ร่วมประชุม ฟังการบรรยายเผยแพร่กิจการ หรือช่วยเหลือกล่อม โฆษณาวัตถุประสงค์ของสมาคม สโมสร องค์กรใด หรือไปบรรยาย ไปแสดงให้แก่สมาคม สโมสร องค์กรใดที่มีใช่เป็นของทางราชการทหาร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามข้อ ๔

๔. ข้าราชการทหาร ลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงกลาโหม นอกจากข้าราชการการเมืองผู้ใด มีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิก ร่วมประชุม ฟังการบรรยายเผยแพร่กิจการ หรือช่วยเหลือกล่อม โฆษณาวัตถุประสงค์ของสมาคม สโมสร องค์กรใด หรือไปบรรยาย ไปแสดงให้แก่สมาคม สโมสร หรือองค์กรใด ที่มีใช่เป็นของทางราชการทหาร ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แล้วแต่กรณี เพื่อรับอนุญาตก่อนและถ้าเป็นสมาคม สโมสร หรือองค์กรในต่างประเทศ ให้เสนอรายงานถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อได้รับอนุญาตกระทรวงกลาโหมจะได้นำเสนอนายกรัฐมนตรีทราบต่อไป

๕. ส่วนราชการใดมีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม สโมสร หรือองค์กรใดให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นรายงานตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อรับอนุญาตก่อนและถ้าเป็นสมาคม สโมสร หรือองค์กรในต่างประเทศ กระทรวงกลาโหมจะได้นำเสนอนายกรัฐมนตรีทราบด้วย

๖. ข้าราชการทหาร ลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงกลาโหม นอกจากข้าราชการการเมืองมีความประสงค์จะเข้าศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาล หรือเอกชนโดยใช้เวลานอกราชการ หรืออาจให้เวลาในราชการเพียงบางส่วนไปศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าศึกษารวมกันอยู่หลายคน และในสถานศึกษานั้นมิได้เป็นเพราะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าวแล้วแต่กรณี เพื่อรับอนุญาตก่อน

๗. การพิจารณาวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นในการอนุญาตตาม ๔ และ ๖ ให้ถือหลักเกณฑ์สำหรับประกอบการพิจารณาดังต่อไปนี้

๗.๑ การอนุญาตนั้นจะไม่ใช่เป็นเหตุกระทำให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือบกพร่องแก่การปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๗.๒ สมาคม สโมสร องค์กรหรือสถานศึกษานั้นเหมาะสมแก่เกียรติของราชการ

๘. ความในข้อ ๓ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

๘.๑ เมื่อมีประกาศกระทรวงกลาโหมอนุญาตให้ข้าราชการทหาร ลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงกลาโหมเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม สโมสร หรือองค์กรใดก็ได้โดยไม่ต้องรายงานขออนุญาต

๘.๒ การบรรยาย หรือฟังการบรรยายทางวิชาการ หรือหลักสูตรทางศาสนาที่ไม่ขัดต่อหลักเกณฑ์ตามข้อ ๗ ซึ่งได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาโดยตรงแล้ว

๘.๓ ข้าราชการที่ไปราชการต่างประเทศ ได้รับเชิญให้เป็นสมาชิกชั่วคราวของสมาคม สโมสร หรือองค์กรในต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ หรือพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง และไม่ขัดต่อกฎหมายไทย ในขณะที่อยู่ในประเทศนั้น แต่เมื่อได้เข้าเป็นสมาชิกแล้ว ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อทราบด้วย

๙. ส่วนราชการ หรือผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าศึกษาในสถานศึกษา อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้ไม่ต้องรายงานขออนุญาตอีก

๑๐. ข้าราชการทหาร ลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงกลาโหม นอกจากข้าราชการการเมืองผู้ใดเป็นสมาชิกของสมาคม สโมสร หรือองค์กรใด ซึ่งมีใช้สมาคม สโมสร หรือองค์กรตามข้อ ๘.๑ อยู่ก่อนเข้ารับราชการ หรือทำงานในกระทรวงกลาโหม ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ความในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ที่ได้เข้าศึกษาอยู่ในสถานศึกษาใดก่อนเข้ารับราชการ หรือทำงานในกระทรวงกลาโหม และจะต้องศึกษาต่อไปอีกด้วย

๑๑. กิจการหรือข้อความใด ๆ ในราชการที่เป็นความลับ ห้ามข้าราชการกลาโหมประจำการ ลูกจ้างและคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมทุกคนเปิดเผยเป็นอันขาด

เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับ กห.ว่าด้วยการเข้าสมาคม เข้าศึกษาหรือบอกความในราชการ

[Back](#)

ข้าราชการกลาโหมกับการเมือง

ข้อ ๑. ข้าราชการกลาโหมตามข้อบังคับนี้ ให้หมายความว่า

๑.๑ ข้าราชการประจำการในสังกัดกระทรวงกลาโหมทั้งทหารและพลเรือน เว้นแต่ข้าราชการประเภทการเมือง

๑.๒ นักเรียนทหาร

๑.๓ ทหารกองประจำการ

๑.๔ ลูกจ้างและคนงานสังกัดกระทรวงกลาโหม ทั้งจ้างประจำและจ้างชั่วคราว

ข้อ ๒. ข้าราชการกลาโหมผู้ใดได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แล้วแต่กรณีเพื่อทราบ

ข้อ ๓. ข้าราชการกลาโหมจะเข้าร่วมประจำอันเป็นการประชุมของพรรคการเมือง เป็นการส่วนตัวก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีใช้ในเวลาราชการ

ความในวรรคก่อนไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการกลาโหมที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา

ข้อ ๔. ข้าราชการกลาโหมจะต้องปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือเกี่ยวกับประชาชนด้วยการวาง ตนเป็นกลาง โดยไม่มุ่งหวังประโยชน์ของพรรคการเมืองโดยเฉพาะ แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล และไม่กระทำการให้เป็นการฝ่าฝืน กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และแบบธรรมเนียมของทหาร

ข้อ ๕. ข้าราชการกลาโหมจะต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามดังต่อไปนี้

๕.๑ ห้ามมิให้ใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้เขตสถานที่ราชการในกิจการทางการเมืองไม่ว่าด้วยการกระทำหรือด้วยวาจา ยกเว้นสโมสรซึ่งมีระเบียบการให้ใช้ในกิจการต่าง ๆ ได้เป็นครั้งคราว โดยเสียค่าบริการ

๕.๒ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน

๕.๓ ไม่แต่งเครื่องแบบซึ่งทางราชการกำหนดไว้ไปร่วมประชุมพรรคการเมืองหรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณะใด ๆ อันเป็นการประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง

๕.๔ ไม่ประดับเครื่องหมายของพรรคการเมืองในสถานที่ราชการ หรือในเวลาราชการ หรือในเวลาสวมเครื่องแบบซึ่งทางราชการกำหนดไว้

๕.๕ ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการทุก ๆ แห่ง

๕.๖ ไม่บังคับผู้อยู่ในบังคับบัญชา หรือประชาชนทั้งโดยตรงหรือโดยปริยาย ให้เป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด และไม่กระทำการในทางให้คู่หูหรือให้โทษ เพราะเหตุที่ผู้อยู่ใน

บังคับบัญชาหรือประชาชนนิยมหรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดที่ดั่งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

๕.๗ ไม่ทำการขอร้องหรือบังคับให้บุคคลอุทิศเงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง

๕.๘ ไม่เขียนจดหมายหรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์ หรือพิมพ์หนังสือ หรือใบปลิว ซึ่งจะจำหน่ายแจกไปยังประชาชนอันมีข้อความที่เป็นลักษณะของการเมือง และไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง หรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ ในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน

๕.๙ ไม่แทรกแซงในทางการเมืองหรือใช้การเมืองเป็นเครื่องมือเพื่อกระทำการต่าง ๆ อาทิ เช่นวิ่งเต้นติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือพรรคการเมืองเพื่อนำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติเสนอสภาผู้แทนหรือวุฒิสภา หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เป็นต้น

๕.๑๐ ไม่แสดงออกโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน เว้นแต่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองให้กระทำการดังกล่าวเช่นนั้นได้ และในทางกลับกันไม่กีดกัน ดำเนินคดียื่น ทับถม หรือให้ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง - ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วย ข้าราชการกลาโหมกับการเมือง

พ.ศ.๒๔๕๕

- คำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ ๓๑๑/๒๖๑๒๐ ลง ๑๕ ธ.ค.๕๘ เรื่อง ห้าม

เข้าร่วมในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิ

ห้ามมิให้ทหาร ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ลูกจ้าง และคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะฟังความคิดเห็นในทางการเมือง หรือการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิโดยเด็ดขาด

การแต่งกาย

๑. **วัตถุประสงค์** โดยหลักการ ข้าราชการ สังกัดกระทรวงกลาโหมต้องแต่งเครื่องแบบทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร แต่ในบางโอกาส การแต่งกายของข้าราชการทหารอาจถูกกำหนดให้แต่งเป็นอย่างอื่น หรือประดับเครื่องหมายต่าง ๆ ประกอบเครื่องแบบทหารตามที่มีอำนาจหน้าที่ได้สั่งการ ให้ปฏิบัติจึงได้รวบรวมไว้ในที่เดียวกัน เพื่อความถูกต้องและเป็นแบบธรรมเนียมที่ดีงามของวงการทหาร

๒. เครื่องแบบทหาร

๒.๑ เครื่องแบบทหาร หมายถึง เครื่องแต่งกายทั้งหลายที่กำหนดให้ทหารแต่งตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

๒.๒ เครื่องแบบทหาร ประกอบด้วย หมวก เสื้อ กางเกง รองเท้า เครื่องหมายยศ เหล่า จำพวก สังกัด และอื่น ๆ กับเครื่องประกอบต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

๓. การใช้เครื่องแบบทหารอากาศในงานพิธีต่าง ๆ

๓.๑ การแต่งเครื่องแบบไปในงานพิธีต่าง ๆ

เครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบปกติเทาคอเบาะ เครื่องแบบครึ่งยศเครื่องแบบเต็มยศขาว เครื่องแบบเต็มยศเทา เครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ และเครื่องแบบสโมสร ให้แต่งตามที่มีหมายกำหนดการ คำสั่ง หรือได้รับเชิญไปร่วมงานต่อไปนี้

๓.๑.๑ งานพระราชพิธี หรือรัฐพิธี

๓.๑.๒ งานพิธีที่เกี่ยวกับราชการทหาร

๓.๑.๓ งานพิธีของหน่วยราชการนอก ทอ.

๓.๒ การแต่งเครื่องแบบไปในงานพิธีต่าง ๆ ของ ทอ.

๓.๒.๑ เครื่องแบบปกติขาว ให้แต่งไปในงานหรือพิธี

๓.๒.๑.๑ พิธีรับมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓.๒.๑.๒ งานพระราชทานเพลิงศพ ฌาปนกิจศพ ฝังศพทหารที่เสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๓.๒.๑.๓ พิธีวางพวงมาลา ณอนุสาวรีย์ ที่มีความสำคัญระดับชาติเนื่องในวันที่สำคัญ

๓.๒.๑.๔ งานแสดงความยินดีแด่นายทหารชั้นนายพลอากาศที่ได้รับพระราชทานเลื่อนยศ

๓.๒.๒ เครื่องแบบปกติเทาคอเบาะ ให้แต่งไปในงานหรือพิธี

- ๓.๒.๒.๑ พิธีวางพวงมาลา ณ อนุสาวรีย์ต่าง ๆ ในวันกองทัพไทย
- ๓.๒.๒.๒ พิธีสวนสนามกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
- ๓.๒.๒.๓ พิธีงานวันที่ระลึกกองทัพอากาศ
- ๓.๒.๒.๔ พิธีรับ - ส่งหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง
- ๓.๒.๒.๕ พิธีประดับเครื่องหมายความสามารถในการบินของนักบิน

ประจำกอง

๓.๒.๒.๖ พิธีประดับเครื่องหมายความสามารถในการบินกิตติมศักดิ์
(สำหรับข้าราชการต่างประเทศ)

๓.๒.๒.๗ พิธีประดับเครื่องหมายยศของนักเรียนนายเรืออากาศ
ที่ สำเร็จการศึกษา

๓.๒.๒.๘ พิธีสวนสนามตรวจแถวกองเกียรติยศในโอกาส ผบ.ทหาร
สูงสุด อำลาชีวิตราชการทหาร

๓.๒.๒.๙ พิธีต้อนรับแขกต่างประเทศอย่างเป็นทางการ โดยมีการตรวจ
แถวกองทหารเกียรติยศ และวางพวงมาลา ณ อนุสาวรีย์ ทอ.

๓.๒.๒.๑๐ พิธีประดับเครื่องหมายยศนายทหารสัญญาบัตร
เอกสารอ้างอิง คำสั่ง ทอ.(เฉพาะ) ที่ ๒๘๓/๒๕ ลง ๑๔ ส.ค.๒๕

๓.๒.๓ เครื่องแบบปกติเทาคอพับ แขนยาว อินทราชนูอ่อน ให้แต่งในโอกาส

๓.๒.๓.๑ งานพิธีรับประกาศนียบัตรทั่วไปใน ทอ.

๓.๒.๓.๒ งานพิธีต่าง ๆ ที่ ทอ.จัดขึ้น เช่น งานมงคล งานรื่นเริง

๓.๒.๓.๓ ไปร่วมงานกับ กห., บก.ทหารสูงสุด หรือเหล่าทัพอื่น

๓.๒.๓.๔ งานพิธีฝึกร่วมผสมกับเหล่าทัพ

๓.๒.๓.๕ งานพิธีแข่งขันใช้อาวุธทางอากาศ

๓.๒.๓.๖ ใช้เป็นเครื่องแบบปฏิบัติงานตามปกติในช่วง ๑ ก.ค. ถึงสิ้น

ก.พ.ของทุกปี

๓.๒.๓.๗ เป็นผู้อำนวยการเดินทาง และ จนท.ประจำ บ.พระที่นั่ง
(ผู้อำนวยการเดินทาง สวมหมวกทรงหม้อตาลสีเทา)

การใช้หมวกประกอบเครื่องแบบปกติเทาคอพับ แขนยาว อินทราชนูอ่อน
ให้หน่วยที่จัดงานพิธี กำหนดใช้หมวกทรงหม้อตาลสีเทา หรือหมวกหนีบสีเทา ตามความเหมาะสม
ของงานพิธี

๓.๒.๔ เครื่องแบบปกติเทาคอพับ แขนยาว อินทรีนูนแข็ง ให้แต่งในโอกาส
นอกเหนือจากข้อ ๓.๒.๓ หรือตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร

๓.๒.๕ การใช้เครื่องแบบปกติคอพับ ของทหารหญิง

๓.๒.๕.๑ โอกาสที่ทหารชาย แต่งเครื่องแบบปกติเทาคอพับแขนยาว
อินทรีนูนอ่อน ให้ทหารหญิง แต่งเครื่องแบบปกติคอพับ แขนยาว อินทรีนูนอ่อน

๓.๒.๕.๒ โอกาสที่ทหารชาย แต่งเครื่องแบบปกติเทาคอพับแขนยาว
อินทรีนูนแข็ง ให้ทหารหญิง แต่งเครื่องแบบปกติคอพับ แขนยาว อินทรีนูนแข็ง

๓.๒.๕.๓ การใช้หมวกประกอบเครื่องแบบปกติคอพับของทหารหญิง

๓.๒.๕.๓.๑ ในโอกาสที่ทหารชายใช้หมวกทรงหม้อตาล
สีเทา ให้ทหารหญิงใช้หมวกทรงกลมพับปีกสีเทา

๓.๒.๕.๓.๒ ในโอกาสที่ทหารชายใช้หมวกหนีบสีเทาให้
ทหารหญิงใช้หมวกหนีบสีเทา

เอกสารอ้างอิง คำสั่ง ทอ.(เฉพาะ) ที่ ๗๑/๓๕ ลง ๒๕ ก.ค.๓๕

๓.๓ การใช้เครื่องแบบปกติเทาคอแบะ (ตามมติที่ประชุมสภากลาโหม
ครั้งที่ ๑๑/๒๒ เมื่อ ๒๖ พ.ย.๒๓)

๓.๓.๑ ยังไม่ยกเลิกเครื่องแบบปกติเทาคอแบะของสามเหล่าทัพ แต่ให้สั่งใช้เท่า
ที่จำเป็น เช่น ในกรณีเข้าเวรราชองครักษ์

๓.๓.๒ สำหรับนายทหารประทวนชั้นยศจ่านายสิบ พันจ่า พันจ่าอากาศ
ให้พยายามเลิกใช้เครื่องแบบปกติเทาคอแบะเลขที่เดียว

๓.๓.๓ การแต่งเครื่องแบบปกติเทาคอพับไปในงานพิธีต่าง ๆ ซึ่งเคยสั่งให้ผูกผ้า
ผูกคอ ก็ให้สั่งยกเลิก ไม่ต้องผูกผ้าผูกคอ

เอกสารอ้างอิง มติที่ประชุมสภากลาโหม ตามบันทึกการประชุมสภากลาโหม ครั้งที่ ๑๑/๒๒

๔. การแต่งเครื่องแบบและการไว้ทรงผมของทหารหญิง

๔.๑ การแต่งเครื่องแบบ

๔.๑.๑ ลักษณะและขนาดของเสื้อ กระโปรง รองเท้า และกระเป๋าท้องให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฯ ของแต่ละเหล่าทัพ สำหรับผ้าที่ใช้ตัดเครื่องแบบ ควรเป็นผ้าที่มีเนื้อผ้าไม่บางจนเกินไป และไม่ควรตัดครีดยุโรป

๔.๑.๒ ผู้มีครรภ์ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป ให้งดการแต่งเครื่องแบบ และใช้เสื้อชุดคลุมท้องสีขาว หรือสีตามเหล่าทัพ

๔.๒ การไว้ทรงผม

๔.๒.๑ การไว้ทรงผม ควรจะขมวดปลายผมให้เรียบร้อย ไม่ปล่อยให้ผมยาวประปร้าหรือ ปรกบ่าจนปิดอินทรี

๔.๒.๒ หากจำเป็นจะต้องใช้อุปกรณ์ตกแต่งทรงผมประกอบ ก็ควรใช้ก๊อปหรือริบบิ้นขนาดเล็ก ที่เป็นสีเดียวกับสีผม

๔.๒.๓ ห้ามไว้ผมเปีย ผมแกละ ผมทรงหางม้า ผมม้า (ผมปรกหน้า) หรือทรงผมอื่นที่ไม่เหมาะสม

๔.๒.๔ ห้ามใช้ครีมแต่งผม หรือสารอื่นใดตกแต่งทรงผม ให้มองดูแล้วเหมือนผมเปียก ตามสมัยนิยมในปัจจุบัน

สำหรับข้าราชการกลาโหมพลเรือนหญิง และลูกจ้างหญิง ในสังกัด กห.ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับทหารหญิงโดยอนุโลม

เอกสารอ้างอิง คำสั่ง กห. ที่ ๘๘/๓๔ ลง ๑ ก.พ.๓๔

๔.๓ การแต่งเครื่องแต่งกายของทหารหญิง ผู้มีครรภ์ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป (ในส่วนของ ทอ.)

ทหารหญิง หากมีครรภ์ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป ให้งดแต่งเครื่องแบบทหารหญิง โดยกำหนดให้แต่งกายดังนี้

๔.๓.๑ เสื้อ ควรเป็นเสื้อสีขาวแบบคลุมท้อง

๔.๓.๒ ฟ้านุ่งควรเป็นกระโปรงหรือผ้าถุงสีเทา สีดำ หรือสีน้ำเงินดำ

เอกสารอ้างอิง สั่งการของ ผบ.ทอ.ท้ายหนังสือ กพ.ทอ.ที่ กท ๐๓๗๖/๒๕๕๔ ลง ๒๒ ต.ค.๒๕๖๓ เรื่อง ขอให้กวาดขันการแต่งกายและการปฏิบัติตนของทหารหญิง

๕. กำหนดทรงผม

เพื่อให้การไว้ทรงผมของข้าราชการ ลูกจ้าง นักเรียนทหาร และพลทหารกองประจำการ สังกัด ทอ.เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ทรงผมและการแต่งกายของ ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ลง ๖ มิ.ย.๑๖ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมกับบุคลิก ลักษณะของทหาร และบุคคลผู้สังกัดอยู่ในกองทัพ จึงให้ปฏิบัติดังนี้

๕.๑ การไว้ทรงผมของบุคคลในสังกัด ทอ.ที่เป็นชาย

๕.๑.๑ ข้าราชการชั้นสัญญาบัตร ให้ไว้ทรงผมแบบจอนบางหรือทรงสูง

๕.๑.๒ ข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ให้ไว้ทรงผมแบบจอนบางหรือทรงสูง

๕.๑.๓ ลูกจ้าง ให้ไว้ทรงผมแบบจอนบางหรือทรงสูง

๕.๑.๔ นักเรียนทหาร และนักเรียนดุริยางค์ ให้ไว้ทรงผมแบบทรงสูง

๕.๑.๕ พลทหารกองประจำการ ให้ไว้ทรงผมแบบทรงสูง

ทั้งนี้ ต้องหวีและรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตลอดเวลา เมื่อสวมหมวกอย่าให้ทรงผมเลบ หรือห้อยย้อยออกมาข้างหน้าผาก

๕.๒ ให้ นชด.ทอ.ติดรูปตัวอย่างทรงผมไว้ในห้องตัดผมของหน่วย เพื่อให้ช่างตัดผม ตัดตามรูปตัวอย่างนั้น

๕.๓ นักเรียนทหาร นักเรียนดุริยางค์ และพลทหารกองประจำการ ห้ามไว้หนวด ส่วน ข้าราชการและลูกจ้าง อนุญาตให้ไว้หนวดได้ แต่ต้องมีให้ยาวและหนาเกินไป โดยต้องตกแต่งให้ เรียบร้อย

สำหรับการไว้เครานั้น ห้ามไว้โดยเด็ดขาด

๕.๔ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นเอาใจใส่ อบรมชี้แจงและกวดขันผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งนี้โดยเคร่งครัด ถ้าปรากฏว่าผู้ใดฝ่าฝืน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม ให้พิจารณาลงทัณฑ์ หรือโทษตามแบบธรรมเนียมเกี่ยวกับการลงทัณฑ์หรือโทษ ที่ทางราชการกำหนดไว้ทุกประการ
เอกสารอ้างอิง คำสั่ง ทอ.(เฉพาะ) ที่ ๑๐๐/๒๖ ลง ๓ มี.ค.๒๖

๖. ชุดพระราชทาน

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๑๖ ก.ย.๒๓ ที่ประชุมมีมติรับรองให้เสื้อไทย พระราชทาน เป็นรูปแบบข้าราชการและใช้แทนเสื้อสากลได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประหยัดและเพื่อความเหมาะสมกับภาวะอากาศของประเทศไทย นอกจากนั้นให้ถือเป็นเครื่องแต่งกายที่สุภาพเสมอ ด้วยเครื่องแต่งกายสากล ซึ่งย่อมมีผลให้สมาชิกเนติบัณฑิตสภาใช้แต่งเวลาปฏิบัติหน้าที่ในศาล รวมทั้งข้าราชการก็แต่งไปทำงานได้ เสื้อไทยพระราชทานนี้คณะรัฐมนตรีเห็นควรให้ใช้ชื่อ "เสื้อชุดไทย" และได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกันพิจารณา

กำหนดรายละเอียดในเรื่องสีของผ้าและการประดับเครื่องหมายสำหรับข้าราชการต่อไป แบบของเสื้อชุดไทยมี ๓ แบบ คือ

๖.๑ ชุดไทยแขนสั้น ใช้สีเรียบจาง หรือมีลวดลายสุภาพ ใช้ในโอกาสธรรมดาทั่วไป หรือในการปฏิบัติงาน หรือในโอกาสพิธีกลางวันและอาจใช้สีเข้มได้ในโอกาสพิธีการเวลากลางคืน

๖.๒ ชุดไทยแขนยาว ใช้สีเรียบจาง หรือมีลวดลายสุภาพ ในโอกาสพิธีกลางวัน และอาจใช้สีเข้มในโอกาสพิธีการเวลากลางคืน

๖.๓ ชุดไทยแขนยาวคาดเอว ใช้ในโอกาสพิธีการที่สำคัญมาก

- สำหรับในโอกาสงานศพ ให้ใช้เสื้อแขนสั้น หรือแขนยาว สีขาว กางเกงสีดำ หรือขาวทั้งชุด หรือดำทั้งชุด และในกรณีใช้เสื้อชุดไทยแขนยาวสีขาว หรือสีดำ ให้ติดแขนทุกข์ด้วย เสื้อชุดไทยแขนสั้น ไม่ต้องติดแขนทุกข์

- ผ้าที่ใช้ตัดเสื้อชุดไทย ควรเป็นผ้าที่ทำในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

๑. หนังสือที่ สร ๐๒๐๓/ว.๑๗๗ ลง ๒๖ ก.ย.๒๕

๒. หนังสือที่ สร ๐๒๐๓/ว.๑ ลง ๑๒ ม.ก.๒๖

การคาดคะเนปี การใช้ถุงมือ และการใช้ผ้าพันแขนทุกซ์

๑. ในโอกาสต่อไปนี้ให้นายทหารสัญญาบัตร นายดาบ จ่านายสิบ พันจ่า และพันจ่าอากาศ
คาดคะเนปีด้วยเสมอ คือ.-

๑.๑ กุมภาพันธ์ประจำแฉกเป็นกองทหารเกียรติยศ หรือเวลาแห่หน้า หรือแต่ตามเสด็จ

๑.๒ กุมภาพันธ์ประจำแฉกรับการตรวจพลสวนสนาม ซึ่งกระทำเป็นพิเศษ และมีได้ต่อเนื่องกับ
การฝึกอย่างอื่น

๑.๓ ไปในงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธีตามหมายกำหนดการ หรือเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
หรือเฝ้าทูลละอองพระบาท ในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นทางราชการ เว้นแต่ในงานสโมสรสันนิบาต

๑.๔ ไปในงานพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนของทหาร

๑.๕ เป็นตุลาการศาลทหาร เวลาพิจารณาคดี ณ ที่ตั้งศาลปกติ

๑.๖ ไปในงานพระราชทานเพลิงศพ หรือฉาปนกิจศพทหารหรือตำรวจ หรืองานฝังศพทหาร
หรือตำรวจตามประเพณีลัทธิหรือศาสนาที่ไม่เผาศพ เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาวเครื่องแบบครึ่งยศ
หรือเครื่องแบบเต็มยศ

นอกจากนี้ ถ้าเป็นกิจการภายใน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หัวหน้าส่วนราชการขึ้น
ตรงต่อกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ
จะสั่งให้คาดคะเนปีเป็นการเฉพาะการก็ได้

๒. การใช้ถุงมือในเวลาแต่งประกอบเครื่องแบบทหารนั้น ให้ใช้ถุงมือสีขาว สีนวล หรือสีน้ำตาล
ในโอกาสต่อไปนี้ให้นายทหารสัญญาบัตร ใช้ถุงมือสีขาว หรือสีนวลด้วยเสมอ คือ.-

๒.๑ ในโอกาสที่กำหนดให้คาดคะเนปี

๒.๒ ในโอกาสที่กำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ในโอกาสอื่นนอกจากที่กล่าว ให้ทหารและนักเรียนทหารใช้ถุงมือสีน้ำตาลได้

๓. ผ้าพันแขนทุกซ์สีดำสำหรับใช้ประกอบเครื่องแบบทหารนั้น ให้มีขนาดกว้างระหว่าง ๘ ซม.
ถึง ๑๐ ซม. และให้พันรอบแขนเสื้อข้างซ้ายเหนือศอกพองาม

๓.๑ ให้นายทหารสัญญาบัตร นายดาบ นักเรียนนายทหาร และจ่านายสิบ พันจ่า พันจ่าอากาศ
ใช้ผ้าพันแขนทุกซ์ประกอบเครื่องแบบทหารได้ด้วย

๓.๒ กรณีต่อไปนี้ให้งดใช้ผ้าพันแขนทุกซ์คือ

๓.๒.๑ เมื่อสวมเครื่องแบบที่ใช้เสื้อคอพับและเครื่องแบบสโมสร

๓.๒.๒ เมื่ออยู่ในแถวหรือเป็นผู้ควบคุมแถว เว้นแต่จะมีหมายกำหนดการ หรือคำสั่ง
ของกระทรวงกลาโหมให้ไว้ทุกซ์

นายทหารที่มีสิทธิใช้ผ้าพันแขนทุกข์ได้ตามที่กล่าวข้างต้น ในขณะที่ไปอยู่ในต่างประเทศ หากจะต้องไว้ทุกข์ก็ให้ปฏิบัติตามที่กล่าวนั้นได้ เว้นแต่ระเบียบการไว้ทุกข์ในต่างประเทศนั้นมีแตกต่างจากที่กล่าวแล้ว จึงให้ปฏิบัติตามควรแก่ขนบธรรมเนียมสำหรับประเทศนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงว่าด้วยการคาดกระบี่ การใช้ธงมือและการใช้ผ้าพันแขนทุกข์

[Back](#)

การแต่งกายของนายทหารสัญญาบัตร ทอ.(ชาย) มี ๑๓ ชนิด

ผนวก จ.

- ๖๗ -

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวก	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า อิสริยาภรณ์	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๑	ปกติขาว	ทรงหม้อตาล สีขาว	คอปิด สีขาว	-	-	ขาขาว สีขาว สีดำ	-	หุ้มส้นหรือ หุ้มข้อหนัง	-ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ -ประดับ แพรแถบ	- ไหมทอง -ไหมสีเหลือง	คาดกระบี่ ตามหมาย กำหนดการ -สายโยงกระบี่ดำเทา
๒	ปกเตาทาคอเบะ	ทรงหม้อตาล สีเทา	คอเบะ สีเทา	เชิ้ตสี เทาอ่อน แขนขาว	สีน้ำเงินดำ เงื่อนกะลาสี งานกลางคืน จะใช้ผ้าผูกคอสีดำ เงื่อนหูกะด้ายก็ได้	ขาขาว สีเทา	-	หุ้มส้นหรือ หุ้มข้อหนัง สีดำ	-ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ -ประดับ แพรแถบ	- ไหมทอง -ไหมสีเหลือง	คาดกระบี่ ตามหมาย กำหนดการ -งดประดับสายขงยศ ราชองครักษ์ -สายโยงกระบี่ดำเทา
๓	ปกติเทารัดเอว	ทรงหม้อตาล สีเทา	รัดเอว สีเทา	เชิ้ตสี เทาอ่อน แขนขาว	สีน้ำเงินดำ เงื่อนกะลาสี	ขาขาว สีเทา	-	หุ้มส้นหรือ หุ้มข้อหนัง สีดำ	-ประดับ แพรแถบ	-สายเกลี้ยง ไหมสีทอง	

ลำดับ	ชนิดของรูปแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า อิสริยาภรณ์	เครื่องราช	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๔	ปกติเตาคอพับ	ทรงหม้อตาล สีเทา หรือ หมวดหนึบ สีเทา	คอพับ สีเทา แขนขาว	-	-	ขาขาว สีเทา	ด้ายถัก หรือวัสดุ เทียม ด้ายถัก สีน้ำเงินดำ	หุ้มสันหรือ หุ้มข้อหนัง สีดำ	-ประดับ แพรแถบ	- สายเกี้ยว ไหมสีเหลือง	- ในบางโอกาสเสื้อแบบนี้ จะใช้แขนสั้นเพียงข้อศอกก็ได้ เว้นแต่ในโอกาสที่ผูกผ้าผูกคอ - ในบางโอกาสที่ใช้ เครื่องแบบปกติเตาคอพับ อินทราธนูอ่อน จะใช้หมวด ทรงหม้อตาลสีเทาก็ได้
๕	ปกติเตาอ่อนคอแบะ	ทรงหม้อตาล หรือหมวด หนึบสีเทา	คอแบะ สีเทาอ่อน	-	-	ขาขาว สีเทา	ด้ายถัก หรือวัสดุ เทียม ด้ายถัก สีน้ำเงินดำ	หุ้มสันหรือ หุ้มข้อหนัง สีดำ	-ประดับ แพรแถบ	- สายเกี้ยว - ไหมสีเหลือง	- ใช้หมวดหนึบ

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๖	ฝึก	แก้ปทรวงอ่อน หรือหมวด เหล็กสีเทา	ฝึกสีเทา	-	-	ฝึกขาว สีเทา	ด้ายถัก หรือวัสดุ เทียม ด้ายถักสี น้ำเงินดำ หรือสีเทา	สูงครึ่งน่อง หนังสีดำ ชนิดผูกเชือก	-	-	- ทหารใน กปษ.อย./ ผบ.อย./รอง, เสธ, รอง เสดธ., ผอ.กวก.อย., รอง ผอ.กวก.อย. ให้ใช้หมวดทรวงอ่อน สีน้ำเงินดำประกอบ เครื่องแบบฝึก - เครื่องหมายยศปักด้วย ด้ายหรือไหมสีน้ำเงินดำ

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๓	สนาม	แก้ปทรวงอ่อนหรือหมวดเหล็กสีเทา	เสื้อฝึกสีเทา	-	-	ฝึกขาวสีเทา	ด้ายถักสีเทาหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีเทา	สูงครึ่งน่องหนังสือดำชนิดผูกเชือก	-	-	- ให้ใช้เครื่องสนามด้วย - เครื่องหมายยศปักด้วยด้ายหรือไหมสีน้ำเงินดำ - เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการสนาม จะใช้หมวดเสื้อกางเกง เข็มขัด และรองเท้าหนัง เครื่องแบบสนามเป็นสี- กากีแถมเขียวสลับดำ หรือ สลับเหลืองก็ได้

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๘	ครึ่งยศ	ทรงหม้อตาล สีขาว	คอปิด สีขาว	เชิ้ต สีขาว	-	กางเกง แถบ	-	หุ้มข้อหนัง สีดำ	- ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ ผู้ได้รับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ ชั้นสายสะพาย ไม่ต้องสวม สายสะพาย คงประดับ แต่ดาราและ ไม้สวม สายสร้อย	- ไหมทอง	- คาดกระบี่ สายโยงกระบี่ สีทอง - สำหรับนายทหารสัญญาบัตร ในกรม นนอ.ร.ร.นอ. และ พัน ๑ ร.อ.ร.อย.และ นายทหารพิเศษประจำกรม นนอ.ร.ร.นอ.และ พัน.๑ ร.อ.ร.อย.มีเครื่องแบบ ครึ่งยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้น อีกชนิดหนึ่งประกอบด้วย (ก) หมวดขอด (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว (ค) กางเกงแถบ (ง) ก้นชีฟ (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ (ฉ) ถุงมือสีขาว

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๕	เต็มยศขาว	ทรงหม้อตาล สีขาว	คอปิด สีขาว	เชิ้ต สีขาว	-	กางเกง แถบ	-	หุ้มข้อหนัง สีดำ	- ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ ผู้ได้รับสายสะพายมากกว่า ๑ สายขึ้นไป ให้สวมสาย สะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ออกชื่อในหมายกำหนดการ ถ้าไม่กำหนดชื่อสายสะพาย หรือไม่ได้รับสายสะพาย เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ออก ชื่อในหมายกำหนดการ ให้ สวมสายสะพายชั้นสูงสุด ที่ได้รับพระราชทาน หรือ สายสะพายเครื่องราช อิสริยาภรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน	- ไหมทอง	- คาดกระบี่ สายโยงกระบี่ สีทอง - สำหรับนายทหารสัญญาบัตร ในกรม นนอ.ร.ร.นอ.และ นายทหารพิเศษประจำกรม นนอ.ร.ร.นอ.มีเครื่องแบบ เต็มยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้น อีกชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับ เครื่องแบบครึ่งยศรักษา พระองค์ เว้นแต่ให้ใช้หมวด ยอดพู่สีฟ้าสด เสื้อชั้นนอก คอปิดสีฟ้าสดและมีประกาศ สำหรับนายทหารสัญญา บัตร ใน พัน ๑ ร.อ.ร.อย.และ นายทหารพิเศษประจำ พัน.๑ ร.อ.ร.อย.มีเครื่องแบบเต็มยศ

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
									เครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ แม้จะสวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้ก็ตาม ต้องสวมสายสร้อยห้อยตรามหาจักรี และประดับดารากักรีด้วยทุกครั้ง		รักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่ง เช่นเดียวกับเครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์ เว้นแต่ให้ใช้หมวดขอดมีฟู่สีบานเย็นเสื้อชั้นนอกคอปิดสีบานเย็นและมีประคต

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๑๐	เต็มยศเทา	ทรงหม้อตาล สีเทา	คอเบาะ สีเทา	เชิ้ตสีเทา อ่อน แขนยาว	สีน้ำเงินดำ เงื่อนกะลาสี	กางเกง แถบ	-	หุ้มข้อหนัง สีดำ	- ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ เหมือนเครื่อง แบบเต็มยศ ขาว	- ไหมทอง สีทอง	- คาดกระบี่สายโยงกระบี่ - ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่ง เครื่องแบบเต็มยศให้แต่งเช่น เดียวเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวดเหล็กสีเทา
๑๑	สโมสรคอปิด	ทรงหม้อตาล สีขาว	คอปิด สีขาว	เชิ้ตสีขาว แขนยาว	-	กางเกง แถบ	-	สโมสร	ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จำลองสำหรับผู้ได้รับ พระราชทานเครื่องราช อิสริยาภรณ์ชนิดสวมคอ หรือ สายสะพายและดารา ให้ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์จริง		

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวก	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๑๒	สโมสรถแข่ง	ทรงหม้อตาล สีขาว	เปิดอก สีขาว	เสื้อกั๊ก สีขาว และเชิ้ต อกแข็ง สีขาว หรือจะ ใช้เชิ้ต อกจีบ สีขาว แทนเชิ้ต อกแข็ง สีขาว ก็ได้	สีดำเงื่อนหูกระต่าย	กางเกง แถบ	-	สโมสรถ	- ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ จำลอง - สำหรับผู้ที่ได้รับ พระราชทานเครื่องราช อิสริยาภรณ์ชนิดสวมคอหรือ สายสะพายและดารา ให้ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์จริง ชนิดติด หน้าอก ให้ประดับที่คอพับ ของเสื้อได้ เครื่องหมาย สังกัดชนิดสวมคอสวมให้ แพรแถบอยู่ใต้ผ้าผูกคอ	- ไหมทอง	- ในบางโอกาสจะใช้หมวก ทรงหม้อตาลสีเทา เสื้อชั้น นอกเปิดอกเทาและเสื้อกั๊ก สีขาว หรือสีเทาก็ได้

ลำดับ	ชนิดของเครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		ผ้าผูกคอ	กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	เครื่องราชอิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน							
๑๓	สโมสรถอ้อน	ทรงหม้อตาล สีขาว	เปิดอก สีขาว	เชิ้ตอ้อน สีขาว และ แพรแถบ รัดเอวสีเทา แทนเสื้อกั๊ก สีขาวหรือสีเทา หรือเชิ้ตอกแข็ง	สีดำเงื่อนหูกระต่าย	กางเกง แถบ	แพรแถบ รัดเอว สีเทา	สโมสรถอ้อน	ชนิดมีสายสะพาย เมื่อมีหมายกำหนดการ ให้สวมไว้ในเสื้อสโมสรถอ้อน ชั้นนอกทับเสื้อกั๊ก	การประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ อนุโลมเช่น เดียวกับเครื่อง แบบสโมสรถอ้อน	- ไหมทอง

การแต่งกายของนายทหารสัญญาบัตร ทอ. (หญิง) มี ๑๑ ชนิด

- ๗๗ -

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป๋า ถ้าว	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
๑	ปกติขาว	ทรงกลม พับปีกสีขาว	คอแบบ สีขาว แขนขาว - ผ้ารูปตัววี สีน้ำเงินดำ ประกอบ เสื้อคอพับ สีขาว	คอพับ สีขาว	กระโปรง สีขาว	-	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สีดำ	- ประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ - ประดับแพรแถบ	- ไหมทอง - ไหมสีเหลือง	
๒	ปกติเทา คอแบบ	ทรงกลมพับ ปีกสีเทา	คอแบบ สีเทา	คอพับ เทาอ่อน สีขาว แขนขาว - ผ้ารูปตัววีสีน้ำเงินดำ ประกอบเสื้อคอพับ สีเทาอ่อน	กระโปรง สีเทา	-	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สีดำ	- ประดับเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ - ประดับแพรแถบ	- ไหมทอง - ไหมสีเหลือง	

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป่า ถัอ	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
๓	ปกติเทา คอแบะ ปล่อยเวย	ทรงกลม พับปัก หรือ หมวดหนีบ สีเทา	คอแบะ สีเทา	-	กระโปรง สีเทาหรือ กระโปรง กางเกงสีเทา	-	หุ้มสันหน้ง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อนหรือ ไม่ใช้ ก็ได้	สีดำ	- ประดับแพรแถบ	- สายเก็ลียง ไหมสีเหลือง	- ใช้หมวดหนีบ
๔	ปกติเทาอ่อน คอแบะ ปล่อยเวย	ทรงกลมพับ ปัก หรือ หมวดหนีบ สีเทา	คอแบะ สีเทาอ่อน	-	กระโปรง สีเทา หรือ กระโปรง กางเกงสีเทา	-	หุ้มสันหน้ง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อนหรือ ไม่ใช้ ก็ได้	สีดำ	- ประดับแพรแถบ	- สายเก็ลียง ไหมสีเหลือง	
๕	ปกติคอพับ	ทรงกลมพับ ปักสีเทาหรือ หมวดหนีบ สีเทา	คอพับ สีขาว แขนขาว	-	- กระโปรง สีเทา หรือ - กระโปรง กางเกงสี	ด้ายถักหรือ วัสดุเทียม ด้ายถัก	หุ้มสันหน้ง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สีดำ	- ประดับแพรแถบ	- สายเก็ลียง ไหมสีเหลือง	- เสื้อแบบนี้จะใช้แขนสั้น เหนือข้อศอกไม่เกิน ๒ เซ็นติเมตร ปลายแขนพับ ออกข้างนอกเป็นรูปแหลม

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป๋า ถือ	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
					เทาหรือ - กางเกง ขาวาวสีเทา	สีน้ำเงินดำ	- หุ้มสันหนัง สีดำ จะใช้ ผูกเชือกและ ถุงเท้าสีดำ					๒ เซ็นติเมตรก็ได้
๖	ฝึก	หนึบสีเทา	ฝึกสีเทา	-	ฝึกขาวาวสีเทา	ด้ายถักหรือ วัสดุเทียม ด้ายถัก สีน้ำเงินดำ	หุ้มสันหนัง สีดำชนิด ผูกเชือกสีดำ	สันสีดำ	-	-	-	
๗	สนาม	หนึบสีเทา	ฝึกสีเทา	-	ฝึกขาวาวสีเทา	ด้ายถักหรือ วัสดุเทียม ด้ายถัก สีน้ำเงินดำ	หุ้มสันหนัง สีดำชนิด ผูกเชือก	สันสีดำ	-	-	-	-ให้ใช้เครื่องสนามด้วย เพื่อ ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการสนามจะใช้ หมวด เสื้อ กางเกง เข็มขัด และรองเท้า ของเครื่องแบบเป็นสี kaki เกม เขียวสลับดำหรือสลับเหลืองก็ได้

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป๋า ถือ	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
๘	ครึ่งยศ	ทรงกลม พับปีกสีขาว	คอเบาะ สีขาว	คอพับ สีขาว แขนขาว -ผ้ารูปตัววี สีน้ำเงินดำ ประกอบ เสื้อคอพับ สีขาว	กระโปรงสีเทา	-	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สโมสร	ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์ ผู้ได้ รับเครื่องราช อิสริยาภรณ์ชั้น สายสะพาย ไม่ต้อง สวมสายสะพาย ลงประดับแต่คารา และไม่สวมสายสร้อย -ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์ ผู้ได้รับ สายสะพาย ๑ สาย ขึ้นไป ให้สวมสาย สะพายเครื่องราช อิสริยาภรณ์ที่ออกชื่อ	-ไหมทอง	-สำหรับนายทหารพิเศษประจำกรม นอ.รอ.ร.ร.นอ.และประจำ พัน.๑ รอ.ร.อย.มีเครื่องแบบครึ่งยศ รักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย (ก) หมวดทรงอ่อนสีเทา (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว (ค) กระโปรงสีเทา (ง) ก้นชีพ (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่อง ชนิด ไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าสูงหนัง สีดำชนิดไม่ผูกเชือก (ฉ) ถุงเท้าขาวสีน้ำตาลอ่อน

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป๋า ถั๊	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
๕	เต็มยศขาว	ทรงกลม พับปีกสีขาว	คอแบบ สีขาว	คอพับ สีขาว แขนยาว -ผ้ารูปตัววี สีน้ำเงินดำ ประกอบ เสื้อคอพับ สีขาว	กระโปรงสีเทา	-	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สโมส	ในหมวกกำหนด การ ถ้าไม่ กำหนดชื่อสาย สะพายหรือไม่ ได้รับสายสะพาย เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ออกชื่อในหมาย กำหนดการ ให้สวม สายสะพายชั้นสูงสุด ที่ได้รับพระราชทาน หรือสายสะพายที่ เกี่ยวข้องกับงาน	-ไหมทอง	-สำหรับนายทหารพิเศษประจำกรม นอ.ร.ร.นอ.มีเครื่องแบบเต็มยศ รักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศรักษา- พระองค์ เว้นแต่ให้ใช้หมวกทรงอ่อน สีเทามีพู่สีฟ้าสดติด ณ ที่มีตรา ราชวัลลก เสื้อชั้นนอกคอปิดสีฟ้าสด และมีประคดสำหรับนายทหารพิเศษ ประจำ พัน.๑ ร.ร.อย.มีเครื่องแบบ เต็มยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิด หนึ่ง เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ รักษาพระองค์ เว้นแต่ให้ใช้หมวก ทรงอ่อนสีเทา มีพู่สีบานเย็นติด ณ ที่ ที่มีตราราชวัลลก เสื้อชั้นนอกคอปิด สีบานเย็นและมีประคด

ลำดับ	ชนิดของ เครื่องแบบ	หมวด	เสื้อ		กระโปรง หรือ กางเกง	เข็มขัด	รองเท้า	ถุงเท้า	กระ เป๋า ถัก	เครื่องราช อิสริยาภรณ์	สายขงยศ	หมายเหตุ
			ชั้นนอก	ชั้นใน								
๑๐	เต็มยศเทา	ทรงกลม พับปีกสีเทา	คอแบะ สีเทา	คอพับ สีเทาอ่อน -ผ้ารูปตัววี สีน้ำเงินดำ ประกอบเสื้อ คอพับสีเทาอ่อน	กระโปรงสีเทา	-	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี น้ำตาล อ่อน	สีดำ	-ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์ เหมือนเครื่องแบบ เต็มยศสีขาว	-ไหมทอง	
๑๑	สโมสร	ทรงกลม พับปีกสีขาว	เปิดอก สีขาว	เจี๊ตอกจีบ สีขาว แขนขาว	กระโปรงยาว สีเทา	แพรแถบ รัตนาภรณ์สีเทา	หุ้มส้นหนัง สีดำชนิด ไม่ผูกเชือก	ขาวสี เทาดำ	สโมสร	-ประดับเครื่องราช อิสริยาภรณ์จำลอง สำหรับผู้ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิด สวมคอ หรือสายสะพาย และดารา ให้ประดับเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์จริง	-ไหมทอง	-ผูกผ้าผูกคอสีดำมัน